ЗАМЫН ХӨДӨЛГӨӨНИЙ АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН МЭДЭЭЛЭЛ

Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулга 2015 оны 7 дугаар сарын 8-ны өдөр Улсын Их Хурлаас батлагдан гарсан бөгөөд хуулийн гол зарчмын зохион байгуулалтын шинэчлэл нь Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын үндэсний зөвлөлийг Монгол Улсын Ерөнхий сайдаар ахлуулан байгуулж, замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хамгаалах, осол зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, эрсдлийг бууруулах үйл ажиллагааг улсын хэмжээнд нэгтгэн зохион байгуулахад зөвхөн төрийн байгууллага хоорондтодийгүй төрийн бус байгууллага, иргэд, аж ахуйн нэгжийн хүч, боломж, санал санаачлагыг өргөн хамруулан ажиллахаар болсон байна.

Үндэсний зөвлөл нь:

- замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах үндэсний стратеги, хөтөлбөр, холбогдох дүрэм, журмын төсөл боловсруулах ажлыг зохион байгуулах;
- замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангахад төрийн болон төрийн бус байгууллага, иргэдийн хамтын ажиллагааг уялдуулан зохион байгуулах;
- замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах, замын хөдөлгөөний зохион байгуулалтыг оновчтой болгоход чиглэсэн үйл ажиллагаанд шинжлэх ухааны ололт дэвшил, дэвшилтэт техник, технологи, мэдээллийн сүлжээг нэвтрүүлэх ажлыг зохион байгуулж байгаа эсэхэд хяналт тавих;
- замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах талаар үүрэг, чиглэл өгөх, зөвлөмж гаргах, ажлын хэсэг байгуулах;
- замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн санг нэгтгэх, дүн шинжилгээ хийх, чиглэл өгөх, тайлан мэдээ гаргах;
- замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангахтай холбогдсон хууль тогтоомж, захиргааны шийдвэр, стандарт, зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хянах, шаардлага тавих;
- байгууллага, албан тушаалтнаас замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангахтай холбогдсон мэдээлэл, судалгаа, тайлбар, тодорхойлолт, бусад баримт бичгийг үнэ төлбөргүйгээр гаргуулан авах, танилцах, мэргэжлийн дүгнэлт, магадлагаа гаргуулах;
- иргэдэд замын хөдөлгөөнд аюулгүй оролцохыг сурталчлах, бүх төрлийн хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр санамж, зөвлөгөө үнэ төлбөргүй нийтлэх, нэвтрүүлэх, түгээхийг үүрэг болгох, хэрэгжилтэд хяналт тавих;
- хууль тогтоомжид заасан бусад бүрэн эрх, үүргийг хэрэгжүүлэх юм.

Дээрх эрх, үүргийн дотор багтаж буй Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн сангийн үйл ажиллагааг хуулийн 10 дугаар зүйлд тодорхой зааж өгсөн бөгөөд энэхүү бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн сан нь дараах төрөлжсөн сангаас бүрдэнэ. Үүнд:

- тээврийн хэрэгслийн бүртгэл, мэдээллийн сан /Автотээврийн үндэсний төв ТӨҮГ/-д механикжсан тээврийн хэрэгслийн улсын бүртгэл, шилжилт хөдөлгөөн, ашиглалт, засвар, оношилгооны бүртгэл, мэдээллийг хамруулах;
- зам, замын байгууламжийн эвдрэл, гэмтлийн бүртгэл, мэдээллийн сан /Зам, тээврийн хөгжлийн төв/-д замын хөдөлгөөнд аюул учруулж болзошгүй зам, замын байгууламжийн төлөв байдал, эвдрэл, гэмтлийн бүртгэл, мэдээллийг хамруулах;
- жолоочийн бүртгэл, мэдээллийн сан /Цагдаагийн ерөнхий газрын Бүртгэл мэдээллийн төв/-д жолоодох эрхийн үнэмлэх дээрх мэдээллийн бүртгэл, мэдээллийг хамруулах;
- жолооч бэлтгэх сургалтын байгууллагын бүртгэл, мэдээллийн сан /ХНХЯ-ны харьяа Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сургалт, үнэлгээ, судалгааны институт/-д жолооч

бэлтгэх сургалтын байгууллага, түүний сургалтын материаллаг бааз, хүний нөөц болон суралцагсдын бүртгэл, мэдээллийг хамруулах;

- зам тээврийн осол, хэрэг, зөрчлийн бүртгэл, мэдээллийн сан /Тээврийн цагдаагийн алба/-д зам тээврийн осол, түүнээс учирсан хохирол, Замын хөдөлгөөний дүрэм зөрчсөн зөрчлийн тоо бүртгэл, мэдээллийг хамруулах;
- жолоочийн эрүүл мэнд, зам тээврийн ослод өртсөн хүний бүртгэл, мэдээллийн сан /Эрүүл мэндийн яам/-д механикжсан тээврийн хэрэгслийн жолоочийн эрүүл мэндийн үзлэгийн дүгнэлт, зам тээврийн ослын улмаас гэмтсэн, нас барсан хүний тоо бүртгэл, мэдээллийг хамруулах;
- жолоочийн даатгалын мэдээллийн сан /Албан журмын даатгагчдын холбоо/-д даатгалын гэрээ, даатгалын тохиолдол, хохирогчид олгосон нөхөн төлбөр, даатгагч, даатгуулагч, хохирогчийн болон жолоочийн даатгалтай холбоотой бусад бүртгэл, мэдээллийг хамруулах;
- авто тээврийн болон өөрөө явагч хэрэгслийн албан татварын бүртгэл, мэдээллийн сан Татварын ерөнхий газр/-д тухайн төрлийн татварын бүртгэл, мэдээллийг хамруулах.
- хяналтын төхөөрөмжийн хяналт, зохицуулалтын бүртгэл, мэдээллийн сан /Зам, тээврийн хөгжлийн яам/-д хяналтын төхөөрөмжөөр тоноглогдсон тээврийн хэрэгслийн бүртгэл, хяналтын төхөөрөмжийн засвар, үйлчилгээний байгууллагын бүртгэл, ашиглалт, засварын түүх, картын бүртгэл, мэдээллийг хамруулахаар заасан байна.

Хуулийн 10.3-т Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн сан болон түүний төрөлжсөн санг хөтлөх, уг сангаас мэдээлэл, лавлагаа өгөхтэй холбогдсон харилцааг зохицуулах журмыг Үндэсний зөвлөл батлахаар заасны дагуу “Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн сан болон түүний төрөлжсөн санг хөтлөх, уг сангаас мэдээлэл, лаавлагаа өгөх журам”-ыг Үндэсний зөвлөлийн 2019 оны 8 дугаар сарын 27-ны өдрийн хурлаар баталж, 01 дугаар тогтоол гаргасан.

Журмын 2.3-т зааснаар бүртгэл, мэдээллийн санг хөтлөх Эрүүл мэндийн яам, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам, Татварын ерөнхий газар, Цагдаагийн ерөнхий газар, Тээврийн цагдаагийн алба, Автотээврийн үндэсний төв ТӨҮГ, Зам, тээврийн хөгжлийн төв ТӨҮГ, Албан журмын даатгагчдын холбоо зэрэг байгууллага сар бүрийн 20-ны өдөр мэдээллийн нэгдсэн санд холбогдох мэдээллийг ирүүлэх бөгөөд эдгээр мэдээллийг ашиглахаар нэгтгэн сарын эмхэтгэл мэдээлэл болгож Та бүхний албан хэрэгцээнд хүргүүлж байна.

“ЗАМЫН ХӨДӨЛГӨӨНИЙ АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ”

2023 ОНЫ 12 ДУГААР САРЫН МЭДЭЭЛЭЛ

Нэг. Автотээврийн хэрэгслийн мэдээлэл
/Тээврийн хэрэгслийн бүртгэл мэдээллийн сан/

1.1 Автотээврийн хэрэгслийн үзлэг тооллого, шинэчилсэн бүртгэлийн ажлын тухай

- ❖ Монгол Улсын Засгийн газрын 2022.09.28-ны өдрийн 47 дугаар хуралдааны тэмдэглэлд Тээврийн хэрэгслийн техникийн хяналтын үзлэгт ороогүй, тэнцээгүй, автотээврийн болон өөрөө явагч хэрэгслийн татвар, агаарын бохирдлын төлбөрөө төлөөгүй автотээврийн хэрэгслийг авто замын хөдөлгөөнд оролцуулахгүй байх тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангуулж, шаардлагатай арга хэмжээг зохион байгуулж ажиллахыг ХЗДХС, ЗТХС, НЗД бөгөөд Улаанбаатар хотын Захирагч нарт даалгасан.

- ❖ ЗТХСайд, Сангийн сайдын хамтарсан Хуулийн хэрэгжилтийг хангуулах арга хэмжээний тухай 2023.03.03-ны өдрийн А/57/48 тоот тушаалд Монгол Улсын автотээврийн болон өөрөө явагч хэрэгслийн албан татварын тухай хууль, Автотээврийн тухай хууль, Агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хуульд нийцүүлэн автотээврийн хэрэгслийн техникийн хяналтын үзлэгт ороогүй, автотээврийн болон өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар, агаарын бохирдлын төлбөрөө төлөөгүй тээврийн хэрэгслийг улсын бүртгэлээс хасах эрх зүйн зохицуулалтыг бүрдүүлэхийг даалгасан.

- ❖ Зам, тээврийн хөгжлийн сайдын 2023.05.04-ний өдрийн А/140 дүгээр тушаалаар “Автотээврийн хэрэгслийн бүртгэл хөтлөх улсын дугаар олгох журам”-д нэмэлт өөрчлөлт орсон. Мөн Зам, тээврийн хөгжлийн сайдын 2023 оны А/48 дугаар тушаалаар ”Тээврийн хэрэгслийн улсын бүртгэлийн дугаарын дуудлага худалдаагаар зохион байгуулах журам”-д нэмэлт өөрчлөлт орсон.

- ❖ ЗТХСайдын 2023.02.27-ны өдрийн Тээврийн хэрэгслийн шинэчилсэн бүртгэл, үзлэг тооллогыг зохион байгуулах ажлын төлөвлөгөө батлагдсан

Дээрх шийдвэрүүдийн хүрээнд АТҮТ ТӨҮГ-ын захирлын 2023.03.16-ны өдрийн А/67 тоот тушаалаар ажлын хэсэг байгуулагдан, 2023.03.13-нд батлагдсан Тээврийн хэрэгслийн шинэчилсэн бүртгэл үзлэг, тооллогыг зохион байгуулах ажлын төлөвлөгөөний дагуу ажлыг зохион байгуулсан байна. ЦЕГ, ТатЕГ болон Нийслэлийн захирагчын алба, 21 аймгийн засаг дарга нарт 2023.03.16-ны өдрийн 1/297 тоот албан бичгээр хамтран ажиллах тухай албан бииг болон зааврыг хүргүүлсэн.

Нийслэлийн Засаг даргын 2023.04.24-ний өдрийн А/402 тоот захирамж ажлын хэсэг байгуулагдаж, 2023.05.11-ний өдөр тус ажлын хэсэг хуралдахад АТҮТ ТӨҮГ-аас шинэчилсэн бүртгэлийн үйл ажиллагааны талаарх танилцуулгыг өгсөн. Хурлаас шинэчилсэн бүртгэлд хамрагдах тээврийн хэрэгслийн судалгааг дүүрэг бүрээр гарган нийслэлийн засаг даргын тамгийн газар болон дүүргүүдэд хүргүүлсэн. Түүнчлэн 2023.05.15-25-ны өдрийн хооронд нийслэлийн дүүргүүдэд ажиллах баг хороо, нийгмийн ажилтан нарт шинэчилсэн бүртгэлтэй холбоотой мэдээлэл болон мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө өгсөн байна. Мөн АТҮТ ТӨҮГ-аас 21 аймгийн Автотээврийн төвийн дарга, бүртгэлийн мэргэжилтэнүүдтэй нийт 7 удаагийн цахим хурал зохион байгуулж, нэгдсэн мэдээлэл болон тухай бүр авч хэрэгжүүлэх ажлын

талаар чиглэл өгч ажилласан. Шинэчилсэн бүртгэлд нийслэлд 9 дүүргийн 204 хорооны 827, орон нутагт 714   нийт 1541 албан хаагч ажилласан байна.

Улсын хэмжээнд нийт 1.264.542 тээврийн хэрэгсэл шинэчилсэн бүртгэлд хамрагдахаас 2023.06.30-ны   өдрийн байдлаар 1211366 буюу 96 хувь хамрагдсан.

№	Салбарууд	Нийт тээврийн хэрэгслийн тоо	Шинэчилсэн бүртгэлийн задаргаа							үр дүн		гүйцэтгэл хувиар %
			Идэвхтэй тээврийн хэрэгслийн тоо	шинэчилсэн бүртгэлийн хүрээнд техникийн хяналтын үзлэгт хамрагдсан	цахим бүртгэлээс хассан	Түр журмын хүрээнд хасалтын хүсэлт хүлээн авсан	Техникийн шаардлага хангахгүй болон бусад	Нотариатын гэрээгээр бусдад шилжүүлсэн боловч өмчлөл шилжээгүй	Эрх бүхий байгууллагаас хязгаарлалт тавьсан	Шинэчилсэн бүртгэлд хамрагдсан	Шинэчилсэн бүртгэлд хамрагдаагүй үлдсэн	
1	Архангай	20183	12,819	1007	1762	261	3147	1180	7	20183	0	100%
2	Баян-Өлгий	30218	15,619	2481	5659	1344	5021	81	13	30218	0	100%
3	Баянхонгор	23901	15,208	768	3555	2314	367	1625	64	23901	0	100%
4	Булган	18078	11,772	634	3802	203	245	1048	5	17709	369	98%
5	Говь-Алтай	18265	11,410	527	3623	1298	815	237	6	17916	349	98%
6	Говьсүмбэр	4609	2,830	183	586	319	669	20	2	4609	0	100%
7	Дархан-Уул	32452	21,004	1316	6408	613	1138	49	32	30560	1892	94%
8	Дорноговь	27019	17,697	1272	2560	1230	3900	341	19	27019	0	100%
9	Дорнод	20666	12,634	1393	1188	683	2062	1026	28	19014	1652	92%
10	Дундговь	15016	10,304	305	1905	237	1659	290	13	14713	303	98%
11	Завхан	20154	12,733	598	2978	1072	501	1093	12	18987	1167	94%
12	Орхон	35226	23,311	669	6109	1232	3626	204	75	35226	0	100%
13	Сэлэнгэ	34478	22,691	1381	7332	585	1660	3	31	33683	795	98%
14	Сүхбаатар	19597	10,773	652	4375	1014	2166	525	3	19508	89	99%
15	Төв	26372	15,592	632	7274	754	963	606	9	25830	542	99%
16	Увс	22807	13,498	1385	2828	1072	3903	14	19	22719	88	99%
17	Ховд	27709	16,750	504	5767	396	1312	326	24	25079	2630	91%
18	Хэнтий	21997	15,372	796	3144	622	1540	90	15	21579	418	98%
19	Хөвсгөл	34504	20,153	1975	5444	871	1375	12	25	29855	4649	86%
20	Өвөрхангай	33946	12,677	1209	8841	496	576	18	2	23819	10127	70%
21	Өмнөговь	65510	45,851	1614	5955	1348	7918	221	73	62980	2530	96%
22	Нийслэл	711835	426,305	49436	74068	19588	96612	16396	3854	686259	25576	95%
Нийт дүн		1264542	767003	70737	165163	37552	141175	25405	4331	1211366	53176	96%
Нэгтгэл		**1264542**	**837740**		**202715**		**141175**	**25405**	**4331**	**1211366**	**53176**	**96%**

<u>Автотээврийн хэрэгслийн үзлэг тооллого, шинэчилсэн бүртгэлийн ажлын үр дүнд:</u>

- ✓ ЗТХСайдын түр түтгэлзүүлэх тушаалын хүрээнд нийт **37552** иргэдийн хүсэлтийг хүлээн авч хасалт хийснээр 2024 оноос эхлэн татварын ногдол дахин нэмж үүсэхгүй байх асуудлыг шийдвэрлэсэн.
- ✓ Техникийн хяналтын үзлэгт улсын хэмжээнд нийт 514,633 буюу 46% нь хамрагдсан. Энэ нь 2023 оны жилийн эцэст нийт бүртгэлтэй тээврийн хэрэгслийн 75 орчим хувь үзлэг оншилгоонд хамрагдахаар байна.
- ✓ Нотариатын гэрээгээр худалдсан боловч худалдаж авсан иргэн нь шилжилт хөдөлгөөн хийлгээгүйн улмаас тухайн тээврийн хэрэгслийн торгууль, татвар өөрийнх нь нэр дээр үүсэж байгаа **25,405** иргэн байна. Эдгээр иргэдэд шилжилт хөдөлгөөн хийлгэх зайлшгүй шаардлага үүсэж байгаа талаар мэргэжил арга зүйн зөвлөгөөг өгсөн.
- ✓ Дахин ашиглах боломжгүй болсон тээврийн хэрэгслийг бүртгэлийн сангаас хассанаар улсын хэмжээний бодлого төлөвлөлтөд тоон мэдээ бодитойгоор гарна.

<u>Цаашид хэрэгжүүлэх арга хэмжээ:</u>

- Түр түдгэлзүүлэх тушаалын хүрээнд авсан иргэдийн хүсэлтэд дурдсан тээврийн хэрэгслийн улсын дугаарын жагсаалтыг нэгтгэн ЗТХЯ-нд хүргүүлэн бүртгэлийн программд дугаарыг хязгаарлах;

- ТатЕГ, ТЦА-т хасагдсан улсын бүртгэлийн дугаарын жагсаалтыг албан тоотын хамт хүргүүлж үүссэн торгууль, татварын ногдлыг иргэний бүртгэлийн дугаар дээр, ААНБ-ын хувьд регистр дээр болгох;
- Е-монголиа цахим сайтаар иргэдэд техникийн хяналтын үзлэгийн хугацааг сануулсан мессеж тогтмол явуулдаг болох;
- Автотээврийн хэрэгслийн бүртгэл хөтлөх улсын дугаар олгох журамд нотариатын гэрээгээр худалдсан иргэдийн тээврийн хэрэгслийн бүртгэлийн талаар нэмэлт заалт оруулах санал боловсруулах;
- Гэрээ хэлэлцээрээр тээврийн хэрэгслээ бусдад худалсан бол тухай бүрт нь бүртгэлийн байгууллагад хандан шилжилт хөдөлгөөний бүртгэлийг хийлгэж байх талаарх мэдээллийг хэвлэл мэдээллээр тогтмол явуулах;
- Түр журмаар хассан тээврийн хэрэгслийг сэргээх эрх зүйн орчин бүрдүүлэн программанд холбогдох хөгжүүлэлт хийх.

1.2 Тээврийн хэрэгслийн бүртгэлин үйл ажиллагаа:

Улсын хэмжээнд 2023.12.31-ний өдрийн байдлаар нийслэлд 697,532 /58,5%/, орон нутагт 494,144 /41,5 %/ нийт 1,191,676 тээврийн хэрэгсэл бүртгэлтэй байна.

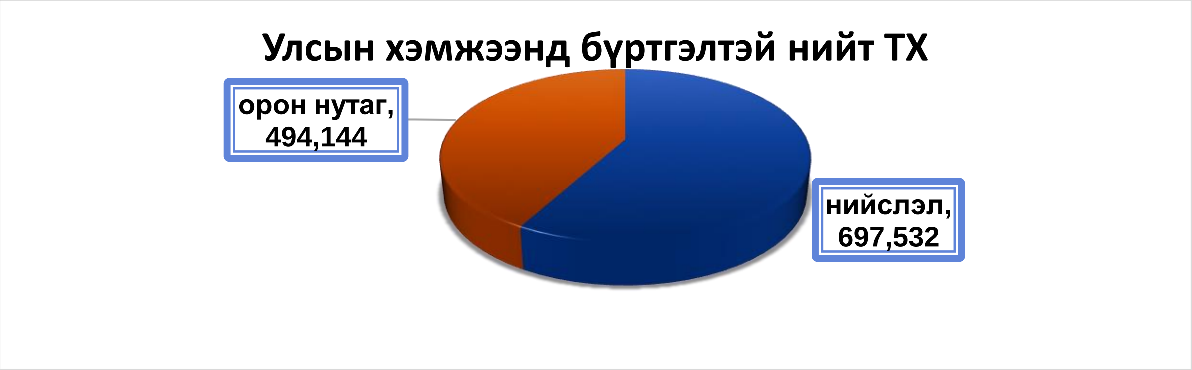

Шинээр бүртгэсэн тээврийн хэрэгсэл

Тайлант хугацаанд нийт 116,458 тээврийн хэрэгслийг шинээр бүртгэсэн. 2022 оны мөн
үеийнхээс 19,000 тээврийн хэрэгсэл буюу 19.5%-иар өссөн дүнтэй байна.

Шилжилт хөдөлгөөн

2023 оны эхний хагас жилд нийт 636,428 тээврийн хэрэгслийн шилжилт хөдөлгөөн өөрчлөлтийг бүртгэсэн. 2022 оны мөн үеийнхээс 114,824 тээврийн хэрэгсэл буюу 22 %-иар өссөн дүнтэй байна.

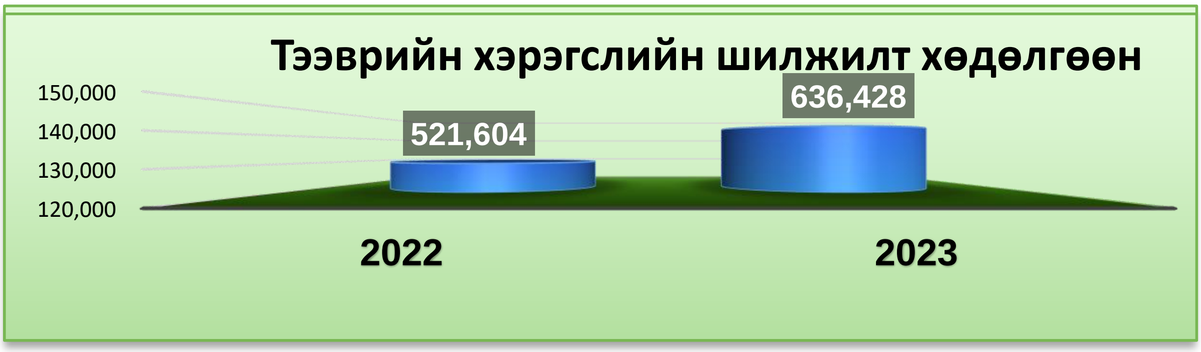

Тээврийн хэрэгслийн гэрчилгээ нөхөн олголт

Нийт 26,955 тээврийн хэрэгслийн гэрчилгээг нөхөн олгосон байна. 2022 оны мөн үеийнхээс 10,376 тээврийн хэрэгсэл буюу 62%-иар өссөн дүнтэй байна.

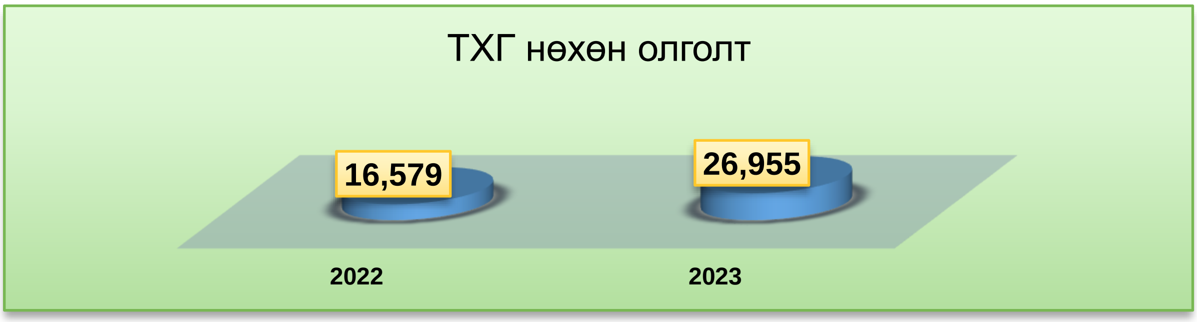

Орон нутаг дах бүртгэлийг аймгуудаар харуулвал:

Тайлант хугацаанд орон нутгийн 21 аймгийн 23 салбарт импортын бүртгэл 7,765 шилжилт хөдөлгөөн, өөрчлөлт бүртгүүлсэн 136,684 нийт 144,449 автотээврийн хэрэгслийн бүртгэл хийгдэж гэрчилгээ олгогдсон.

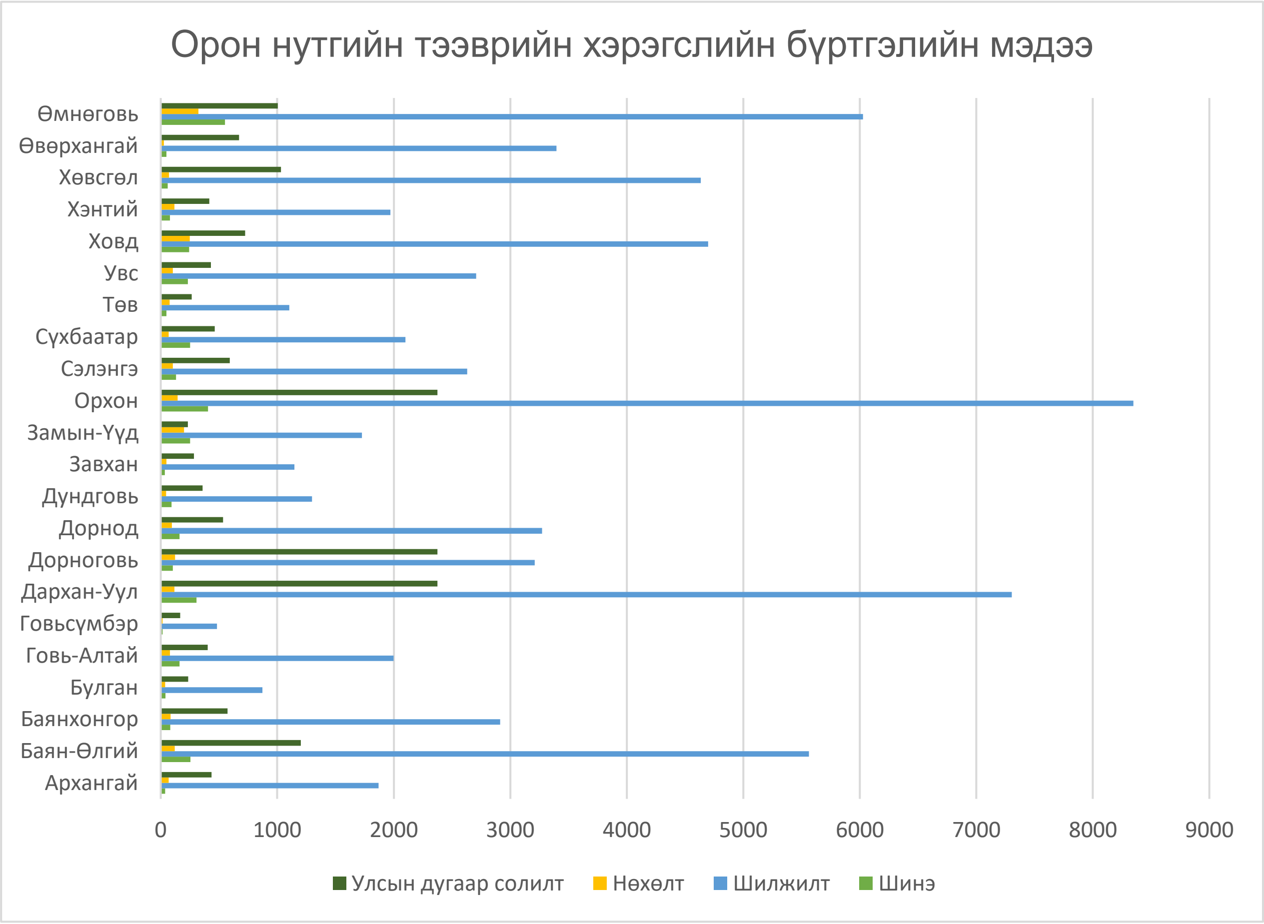

Төрөл	Архангай	Баян-Өлгий	Баянхонгор	Булган	Говь-Алтай	Говьсүмбэр	Дархан-Уул	Дорноговь	Дорнод	Дундговь
Суудал	11753	16165	13133	8744	9094	2706	20302	14297	13139	7656
Ачаа	7634	4552	4177	5416	3145	798	5299	3906	4900	3768
Автобус	314	918	675	175	601	80	379	753	474	333
Тусгай	108	202	204	83	90	61	214	228	161	122
Цистерн	12	54	47	28	22	41	96	105	83	30
Зүтгүүр	81	137	103	13	52	65	129	3212	276	33
Механизм	77	128	148	99	75	55	623	226	219	85
Чиргүүл	199	307	177	93	112	109	359	3422	419	58
Мотоцикл	423	2821	1274	762	1675	194	431	474	1281	1740
Нийт	**20601**	**25284**	**19938**	**15413**	**14866**	**4109**	**27832**	**26623**	**20952**	**13825**
Баруун	11667	11275	11859	8104	7847	2410	17715	11383	12498	7132
Зүүн	8235	10770	6481	6356	5158	1341	8701	11118	6535	4812
Нийт	**19902**	**22045**	**18340**	**14460**	**13005**	**3751**	**26416**	**22501**	**19033**	**11944**
Бензин	7216	17071	9644	6163	6709	1760	9774	8583	7149	6182
Дизель	8276	4524	5338	5864	4574	1066	6701	8271	6369	4144
Цахилгаан	3	0	7	1	0	0	16	2	4	4
Газ	92	132	108	259	48	91	1027	397	95	152
Хосолсон	4801	3239	4646	3014	3412	1075	9905	5865	6812	3227
Нийт	**20388**	**24966**	**19743**	**15301**	**14743**	**3992**	**27423**	**23118**	**20429**	**13709**
0-3	175	614	325	173	389	100	492	808	424	317
4-6	402	1411	764	442	865	173	502	923	771	954
7-9	796	1066	1056	913	964	272	1749	1704	1298	1072
10 ба түүнээс дээш	19228	22193	17793	13885	12648	3564	25089	23188	18459	11482
Нийт	**20601**	**25284**	**19938**	**15413**	**14866**	**4109**	**27832**	**26623**	**20952**	**13825**
1500 см3 хүртэл	7011	9493	7953	5609	6218	1455	8200	6247	8463	6189
1501-2500 см3	8845	8774	7114	6630	4680	1706	13544	8643	8154	4762
2501-3500 см3	3157	3395	2833	2123	2653	435	2894	3159	2174	1935
3501-4500 см3	649	1093	768	428	663	101	702	712	542	427
4501 см3 дээш	719	2177	1069	505	524	293	1991	4390	1166	431
Нийт	20381	24932	19737	15295	14738	3990	27331	23151	20499	13744

Завхан	Орхон	Сэлэнгэ	Сүхбаатар	Төв	Улаанбаатар	Увс	Ховд	Хэнтий	Хөвсгөл	Өвөрхангай	Өмнөговь	Нийт
10114	23719	17679	9663	11413	505350	12425	13674	12248	19441	16307	18413	787435
5836	4510	9017	4920	7709	83415	4911	4791	5735	8820	7211	5345	195815
429	582	350	283	290	12463	532	595	423	1051	559	1094	23353
123	252	193	64	118	6908	144	157	120	259	137	558	10506
46	87	56	29	62	2937	38	46	35	73	37	218	4182
40	123	264	798	45	26804	77	1642	59	192	304	14450	48899
85	383	605	45	339	11939	144	171	142	176	262	940	16966
151	304	539	914	158	39999	179	1646	248	381	645	22560	72979
944	488	1367	661	942	7717	2944	1045	779	1139	1699	741	31541
17768	**30448**	**30070**	**17377**	**21076**	**697532**	**21394**	**23767**	**19789**	**31532**	**27161**	**64319**	**1191676**
9104	20135	15764	9302	10999	438219	11124	11778	11578	17804	15613	16532	689842
7483	9141	11796	6456	8638	199678	7007	9126	7040	12034	8943	23547	380396
16587	**29276**	**27560**	**15758**	**19637**	**637897**	**18131**	**20904**	**18618**	**29838**	**24556**	**40079**	**1070238**
7434	12163	11769	4875	7778	231649	11344	8852	7844	13530	10923	11764	420176
6959	6239	9964	6421	8538	148499	5857	7817	6741	10378	8947	23390	304877
0	9	2	6	2	975	0	1	9	3	1	25	1070
73	968	697	68	229	8316	48	67	129	305	176	127	13604
3126	10720	7021	5066	4318	266587	3935	5338	4787	6905	6425	6404	376628
17592	**30099**	**29453**	**16436**	**20865**	**656026**	**21184**	**22075**	**19510**	**31121**	**26472**	**41710**	**1116355**
206	433	623	508	289	43610	795	682	309	576	507	14478	66833
521	675	657	551	601	26659	1566	946	613	714	1181	9640	51531
834	2134	1659	1138	1197	71712	1530	1516	1253	1050	1521	2611	99045
16207	27206	27131	15180	18989	555552	17503	20623	17614	29192	23952	37590	974268
17768	**30448**	**30070**	**17377**	**21076**	**697533**	**21394**	**23767**	**19789**	**31532**	**27161**	**64319**	**1191677**
6254	9536	9281	6429	7229	189087	9288	8895	7912	11592	10479	8289	351109
6614	13430	13385	5937	9324	276988	6629	7073	7261	11214	10382	9837	450926
2889	4056	3426	2364	2848	82459	3214	2641	2739	5194	3256	3801	143645
912	976	836	436	560	28442	878	838	753	1508	789	2323	45336
931	2090	2503	1276	871	77786	1171	2640	846	1606	1572	17350	123907
17600	30088	29431	16442	20832	654762	21180	22087	19511	31114	26478	41600	1114923

Хоёр. Автозамын нөхцөл байдлын мэдээлэл

Монгол Улс нь 1.6 сая хавтгай дөрвөлжин километр нутагтай, дэлхийд газар нутгийнхаа хэмжээгээр 19-д жагсдаг. Монгол Улсад авто замын дэд бүтэц нийт нутгийг хамран төдийлэн сайн хөгжөөгүй тул замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангахад хүндрэлтэй байдлыг үүсгэж байна. Монгол Улсын авто замын сүлжээ нь олон улс, улс, нийслэл, орон нутаг, тусгай зориулалт, аж ахуйн нэгж байгууллагын дотоодын авто зам гэж ангилагддаг бөгөөд нийтдээ 111 916.7 км авто замаас бүрддэг. Нийт авто замын сүлжээнээс 4 299.3 км авто зам нь олон улсын, 14 921.3 км нь улсын чанартай авто замд хамаарагдах бөгөөд үүний 7485.6 км нь хатуу хучилттай авто замаар ашиглагдаж байна. Тусгай зориулалтын буюу уул уурхайн тээвэрлэлтийн зориулалт бүхий 898.4 км авто зам ашиглагдаж байна.

Монгол Улс нь Азийн авто замын сүлжээ /АН-3, АН-4, АН-32/, Төв азийн бүс нутгийн эдийн засгийн хамтын ажиллагаа (CAREC) /4a, 4b, 4c/, Их түмэн гол санаачилга (GTI) /1a, 1b/ зэрэг олон улсын авто замын сүлжээнд нэгдэн орсон бөгөөд ОХУ, БНХАУ, Монгол Улс хооронд эдийн засгийн коридор байгуулах хөтөлбөрт 3 чиглэлд авто замын коридорыг хөгжүүлэх зорилт тусгагдсан. Монгол Улс авто замын сүлжээгээ өргөтгөн хөгжүүлэх арга хэмжээг үе шаттайгаар хэрэгжүүлж байна. Тухайлбал, тэргүүн ээлжинд олон улс, улсын чанартай авто замын сүлжээг хөгжүүлэх зорилт тавин, энэ хүрээнд Азийн авто замын сүлжээний АН-3, АН-4 чиглэлийн авто замын сүлжээнд хамаарах Алтанбулаг-Улаанбаатар-Замын-Үүд, Баруун бүсийн босоо тэнхлэгийн авто зам буюу Ярант-Ховд-Өлгий-Улаан байшинт чиглэлийн авто замыг хөгжүүлэх, бүх аймгийн төвүүдийг нийслэл хоттой хатуу хучилттай авто замаар холбох зорилт тавин ажиллаж байна. Энэхүү зорилтыг авч хэрэгжүүлсний үр дүнд 2021 онд 21 аймаг нийслэл хоттой хатуу хучилттай авто замаар холбогдсон. Зам, тээврийн хөгжлийн сайдын 2020 оны А/231 дүгээр тушаалаар Зам, тээврийн салбарын 2020-2024 оны стратеги төлөвлөгөөг баталж “Нутгийн зам” дэд хөтөлбөр батлан суурин газрыг хатуу хучилттай замаар холбох ажлыг хэрэгжүүлж эхэлснээр нийт 104 сумыг хатуу хучилттай авто замаар холбох ажил хийгдээд байна.

Сүүлийн жилүүдэд гадаадын зээл, тусламж, улсын төсөв, төр хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтаар авто замын сүлжээг өргөтгөн хөгжүүлэх бүтээн байгуулалтын ажлууд хийгдэж, хатуу хучилттай авто замын сүлжээний урт нэмэгдэж ая тухтай, аюулгүй зорчих нөхцөл бүрдэж байна. Гэвч баригдсан авто замын сүлжээний ашиглалтын хугацаа уртсаж, норм нормативын дагуу зайлшгүй хийгдэх арчлалт, засварын ажил шаардлагын хэмжээнд хийгдэж чадахгүй байгаагаас авто замд ихээхэн эвдрэл гарч аюулгүй зорчих нөхцлийг хангаж чадахгүйд хүрч байна. /Нийт авто замын хучилтын байдал. Хүснэгт 1/

Улсын чанартай авто замын хучилтын байдал. Хүснэгт 1.

Улсын чанартай авто замын хучилтын төрөл		Авто замын урт /км/
а/ Хатуу хучилттай		7485.6
Үүнээс:	Цемент бетон	8.6
	Асфальт бетон	7 477,0
б/ Хайрган хучилттай		905.7
в/ Сайжруулсан хөрсөн		347.3
г/ Ердийн хөрсөн зам		6 182.7
НИЙТ		14 921.3

Улсын чанартай авто замд ашиглаж байгаа гүүрийн хэмжээ. Хүснэгт 2.

Гүүрүүд	Нийт /ш/	Нийт урт/метр
А: Улсын чанартай замд		

Үүнээс:	Төмөр бетон гүүр	317	14769.57
	Ган гүүр	1	284.0
	Модон гүүр	56	1057.7
Нийт		374	16 111.27

Улсын чанартай авто замын сүлжээ. Зураг 1.

Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах үндсэн хүчин зүйлийн нэг бол авто замын сүлжээнд аюулгүй зорчих ашиглалтын бэлэн байдлыг хангах асуудал юм. Бэлэн байдлыг хангахад авто замын насжилт, ашиглалтын байдлын үнэлгээ чухал нөлөөтэй байдаг. /Авто замын насжилтын байдал. Хүснэгт 3./

Авто замын насжилт. Хүснэгт 3.

№	Хатуу хучилттай авто замын насжилт, жил	Урт, км	Эзлэх хувь, %
1	6 жил хүртэл	1264.1	16.9
2	6-13 жил	4227.8	56.5
3	13-аас дээш жил	1993.7	26.6
Нийт		7485.6	100

Эдийн засгийн нөхцөл байдлаас шалгаалан авто замын ашиглалтын бэлэн байдлыг хангах зайлшгүй шаардлагатай засвар арчлалтыг хийж гүйцэтгэх хөрөнгө оруулалт норм, нормативын хэмжээнд хийгдэж чадахгүй байна.

Тухайлбал олон улсын болон улсын чанартай авто замын сүлжээний ашиглалтын түвшинг бууруулахгүйгээр байнгын бэлэн байдлыг хангахад нормативын дагуу жилд урсгал засвар болон арчлалтад 113 тэрбум төгрөгийн санхүүжилт шаардлагатай боловч жил бүр улсын төсвийн хөрөнгөөс нийт шаардагдах хөрөнгийн дөнгөж 30-50 хувь шийдвэрлэж байна. Энэ нь жил ирэх тутам засвар, арчлалт бүрэн хийгдэхгүй байгаагаас замын ашиглалтын бэлэн байдлыг хангахад хүндрэлтэй болж байна. /Урсгал засвар, арчлалтын хөрөнгө оруулалт 2016-2023 он. Хүснэгт 4/

Хүснэгт 4.

Авто замын салбарт 2023 онд засвар арчлалтын ажлын хүрээнд Улсын төсвийн хөрөнгөөр 7 байршилд 56.2 км авто замын их засварын ажил хийгдэж, ажлын гүйцэтгэл 92%-тай, АХБ-ны санхүүжилтээр 57.56 км авто замын их засвар, шинэчлэлтийн ажил хийгдэж, ажлын гүйцэтгэл 88.2%-тай явж байна. Ээлжит засварын ажлын хүрээнд Налайх-Тэрэлж, Ховд-Өлгий, Өндөрхаан-Чойбалсан, Хархорин-Цэцэрлэг, Улаанбаатар-Өндөрхаан, Улаанбаатар-Арвайхээр, Чойр-Сайншанд-Замын-Үүд чиглэлийн нийт 72.3 км авто замын ажил хийгдэж, нийт ажлын гүйцэтгэл 74%-тай байна. Мөн Улсын чанартай 14 921.3 км авто замын засвар арчлалтын ажлыг хийж гүйцэтгэж байгаа бөгөөд ажлын явц 82%-тай хэрэгжиж байна.

Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар Зам, тээврийн хөгжлийн яамтай 2023 онд гэрээ байгуулан ажиллаж байгаа нийт 755.1 км авто замын барилга угсралтын ажил, 230 у/м төмөрбетон гүүрийн барилгын ажил, гадаадын зээл тусламжийн санхүүжилтээр нийт 261.5 км авто замын барилга угсралтын ажил, мөн 201.08 у/м төмөрбетон гүүрийн барилгын ажил, Төр хувийн хэвшлийн түншлэлээр буюу концессын гэрээгээр нийт 1237.5 км авто замын барилгын ажил хийгдэж байна.

Бүс нутгийн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны байгууллагууд /UNESCAP, CAREC зэрэг/ нь бүс нутгаараа хамтран эдийн засаг, нийгмээ хөгжүүлэх зорилгод бүс нутгийг дамнасан авто замын коридоруудыг хөгжүүлэх зорилт тавьсан бөгөөд Баруун босоо, Хэвтээ тэнхлэгийн коридорын дагуух хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах стратеги, бодлого, төлөвлөгөө гарган хэрэгжилтийг хангаж, холбогдох арга хэмжээг авч ажиллаж байна.

Гурав. Жолооч нар болон сургалтын байгууллагын мэдээлэл

3.1. Тээврийн хэрэгслийн жолооч бэлтгэх сургалтын байгууллагын сонсогчдоос шалгалт авах чиглэлээр:

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд, Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын 2019 оны А/46, А/09 дүгээр хамтарсан тушаалаар баталсан “Тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхийн шалгалт авах журам”-ын дагуу давхардсан тоогоор 15942 шалгуулагчаас замын хөдөлгөөний хууль, дүрмийн шалгалт авснаас 11312 буюу 70,9 хувь, 6881 шалгуулагчаас замын хөдөлгөөний жолоодлогын шалгалт авснаас 5946 буюу 86,4 хувь, 2162

шалгуулагчаас талбайн жолоодлогын шалгалт авснаас 1992 буюу 92,1 хувь нь тэнцсэн байна.

Жолоочийн бүртгэлийн мэдээллийн сан бүрдүүлэх, үнэмлэх олгох, хэвлэх чиглэлээр: Хууль зүйн сайдын 2015 оны А/189 дүгээр тушаалаар баталсан “Жолоодох эрхийн үнэмлэх олгох журам”-ын дагуу тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрх олгох шалгалтад тэнцсэн шинээр жолооч болсон 5946, ангилал нэмсэн 1992, жолоодох эрхийн үнэмлэх нөхөн олгосон 12863, олон улсын жолоодох эрхийн үнэмлэх олгосон 386, гадаад улсын жолоодох эрхийн үнэмлэх солилт, сунгалтаар 178 иргэний материалыг тус тус хүлээн авч, жолоочийн бүртгэлийн нэгдсэн сан /DLS/-д бүртгэж, үндэсний жолоодох эрхийн үнэмлэх 15955, олон улсын жолоодох эрхийн үнэмлэх 178 ширхэгийг тус тус хэвлэж олгосон.

Тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрх дуусгавар болох, тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхийг сэргээх үйл ажиллагааны чиглэлээр: Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын 2018 оны А/142 дугаар тушаалаар баталсан “Тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрх дуусгавар болох, тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхийг сэргээх журам”-ын дагуу Зөрчлийн тухай хуулийн холбогдох заалтын дагуу тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрх хасагдсан 2102, Эрүүгийн хуулийн холбогдох заалтын дагуу тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрх хасагдсан 46 жолоочийн мэдээллийг жолоочийн бүртгэлийн сан /DLS/-д хасаж бүртгэсэн.

Мөн журмын 4 дэх хэсэгт заасны дагуу нийслэл, орон нутгийн тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрх сэргээх сургалтын байгууллагуудын сургалтад хамрагдсан эрх сэргээх 3105, зөрчлийн бүртгэлийн оноо нэмэх 417 иргэний материалыг хянаж, мэдээллийн санд бүртгэсэн байна.

д/д	Тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхийн шалгалт									Шинээр жолоодох эрх	Ангилал нэмсэн	Жолоодох эрхийн үнэмлэх нөхөн олгосон	Олон улсын жолоодох	Гадаад улсын жолоодох	Тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрх хасагдсан		Тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрх, зөрчлийн оноо нэмсэн		Нийт хэвлэгдсэн үнэмлэх
1	Замын хөдөлгөөний хууль, дүрэм			Замын хөдөлгөөний жолоодлого			Тусгай талбайн жолоодлого								Зөрчлийн тухай хуулиар	Эрүүгийн хуулиар	Жолоодох эрх сэргээсэн	Оноо нэмсэн	
2	Шалгагдсан	Тэнцсэн	Хувь	Шалгагдсан	Тэнцсэн	Хувь	Шалгагдсан	Тэнцсэн	Хувь										
3	15942	11312	70,9%	6881	5946	86,4%	2162	1992	92,1%	5946	1992	12863	386	178	2102	46	3105	417	15955

3.2 Тээврийн хэрэгслийн жолооч бэлтгэх сургалтын байгууллагууд

Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтын тухай хуулийн 11.5, Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хуулийн 14 дүгээр зүйл, Зам, тээвэр, барилга хот байгуулалтын сайд, Боловсрол, соёл, шинжлэх ухааны сайдын 161/229 дугаар “Сургалтын хөтөлбөр, журам, үнэмлэхийн загвар батлах тухай /Автотээврийн хэрэгслийн мэргэшсэн жолооч бэлтгэх, мэргэшил дээшлүүлэх сургалтын хөтөлбөр/” тушаалыг тус тус үндэслэн 2023 оны 08 дугаар сарын байдлаар жолооны мэргэжлийн зөвлөлийн гишүүдийн хамт нийт

285 тээврийн хэрэгслийн жолооч бэлтгэх, мэргэшсэн жолооч бэлтгэх сургалтын төвд хяналт үнэлгээ хийсэн.

2023 оны 08 дугаар сарын байдлаар Бүртгэлийн гэрчилгээтэй холбоотой нийт 285 тээврийн хэрэгслийн жолооч бэлтгэх сургалтын байгууллагын хүсэлт ирснээс:

- Бүртгэлийн гэрчилгээ сунгуулсан 48 байгууллага,
- Шинээр 174 байгууллага.
- Шаардлага хангаагүй буюу түр түдгэлзүүлсэн 63 байгууллагад арга зүйн зөвлөмж өгч ажилласан.

2015 оны Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд, Боловсрол, шинжлэх ухааны сайдын хамтарсан тушаалаар батлагдсан “Тээврийн хэрэгслийн жолооч бэлтгэх сургалтын хөтөлбөр”, “Тээврийн хэрэгслийн жолооч бэлтгэх журам” -ын хэрэгжилтийг тус тус хангуулах, тээврийн хэрэгслийн жолооч бэлтгэх сургалтын байгууллагуудын багшлах боловсон хүчин, сургалтын анги танхим, дадлагын тээврийн хэрэгсэл, дадлагын тусгай талбай /автодром/ зэргийн хууль, журам, стандартын шаардлагыг хангаж буй эсэх, авто сургуулийн суралцагчдын дадлагын хичээлийн хөтөлбөр хангалт болон урьдчилан шалгалтад тавих хяналт шалгалтыг сайжруулах зорилгоор 1 сарын хугацаат /2023 оны 05 дугаар сарын 25-ны өдрөөс 2023 оны 06 дугаар сарын 25-ны өдрийг хүртэл/ ажлыг ЦЕГ-ын БХТ-тэй хамтран зохион байгуулсан. Нийслэлийн төвийн 6 дүүрэгт үйл ажиллагаа явуулдаг тээврийн хэрэгслийн жолооч бэлтгэх сургалтын төвүүд хамрагдсан.

Тус ажлын хүрээнд:

- Тээврийн хэрэгслийн жолооч бэлтгэх сургалтын хөтөлбөрт тусгагдсан тусгай талбай /автодром/ -ын ачааллыг тооцох, дадлагын хичээлийн хөтөлбөрийг хангуулах
- Жолооч бэлтгэх сургалтын байгууллагын суралцагчдаас сургалтын байгууллагын удирдлагаас авч буй урьдчилсан шалгалтын явцад хяналт тавих
- Тээврийн хэрэгслийн жолоодох эрх олгох онолын болон дадлагын шалгалтад удаа дараа буруу хариулж шалгагдсан сургалтын байгууллагыг сургалтын үйл ажиллагаанд хяналт тавих.
- Тээврийн хэрэгслийн жолооч бэлтгэх сургалтын байгууллагын жолоодлогын дадлагын багш нараас замын хөдөлгөөний хууль, дүрмийн онолын шалгалт авах, хангалтгүй дүгнэгдсэн багш нарт давтан сургалт зохион байгуулах зэрэг ажлуудыг тус тус зохион байгуулан ажиллаж байна.

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сургалт, үнэлгээ, судалгааны институтээс санаачлан Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх “ХАНДЛАГАА ӨӨРЧИЛЬЕ” нөлөөллийн арга хэмжээг Цагдаагийн ерөнхий газрын Тээврийн цагдаагийн алба, Цагдаагийн ерөнхий газрын Бүртгэл, хяналтын төв, Монголын улаан загалмайн нийгэмлэг, Монголын авто сургалтын байгууллагуудын нэгдсэн холбоотой хамтран энэ оны 4 дүгээр сарын 07 өдөр Улаанбаатар хотод эхлүүлж, 6 дугаар сарын 16-нийг хүртэл 2 сарын хугацаанд улсын хэмжээнд зохион байгуулсан. Арга хэмжээний хүрээнд тээврийн хэрэгслийн жолооч бэлтгэх сургалтын байгууллагуудын захирал, багш, суралцагч нарын эрх зүйн мэдлэгийг дээшлүүлэх зорилгоор “Дэвжээ” тэмцээнийг улс даяар, бүсчилсэн хэлбэрээр 05 дугаар сарын 17-оос 06 дугаар сарын 16-ний өөр хүртэл зохион байгуулсан.

Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сургалт, үнэлгээ, судалгааны институтээс санаачлан Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын эсрэг гэмт хэрэг, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх “ХАНДЛАГАА ӨӨРЧИЛЬЕ” нөлөөллийн арга хэмжээний хүрээнд тээврийн хэрэгслийн жолооч бэлтгэх сургалтын төвүүдийн дунд “САЙНЫГ ТҮГЭЭЕ” чалленж эхлүүлэн байгууллагын фэйс бүүк пэйж хуудсанд нийтлэх хэлбэрээр нийтэд түгээж байна. Одоогоор 4 тээврийн хэрэгслийн жолооч бэлтгэх сургалтын төвийн үйл ажиллагааг онцолсон байна.

3.3 Мэргэшсэн жолооч бэлтгэх үйл ажиллагаа:

Автотээврийн хэрэгслийн мэргэшсэн жолооч бэлтгэх, мэргэшил дээшлүүлэх сургалт нь:

- ✓ хууль тогтоомж-тээвэрлэлтийн арга зүй;
- ✓ техникийн мэдлэг-засвар үйлчилгээ;
- ✓ жолоодлого-үйлдвэрлэлийн дадлага гэсэн үндсэн 3 хэсгээс бүрддэг.

Техникийн мэдлэг - засвар үйлчилгээ хичээлийн сургалт нь танхимд болон дадлага ажлын гэсэн 2 хэлбэрээр явуулж байна.

Жолоодлого - үйлдвэрлэлийн дадлагын хичээлийн сургалт нь тусгайлан бэлтгэсэн талбай /автодром/-н жолоодлогын дадлага болон үйлдвэрлэлийн дадлага гэсэн 2 хэлбэрээр явагдана.

Техникийн мэдлэг – засвар үйлчилгээ хичээлийн дадлагыг үйлдвэрлэлийн дадлагатай хамт эрх бүхий сургалтын байгууллагаас сургалт-үйлдвэрлэл, дадлагын бааз болгон ажиллуулахаар хамтран ажиллах гэрээ байгуулсан тухайн чиглэлийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхэлдэг аж ахуйн нэгж, байгууллага дээр хийнэ.

Мэргэшсэн жолоочийн шалгалтанд хамрагдахыг хүссэн этгээд дараах материал бүрдүүлдэг байна. Үүнд:

1. Жолооны үнэмлэх /эх хувь/;
2. Эрүүл мэндийн үзлэгт хамрагдсан хуудас /тухайн жилийн/
3. 4х6 хэмжээтэй, өнгөт гэрэл зураг 1 хувь
4. Шалгалтын төлбөр тушаасан баримт /9900 төгрөг/
5. Үнэмлэхний үнэ тушаасан баримт /12500 төгрөг/
6. Улсын тэмдэгтийн хураамж тушаасан баримт /1000 төгрөг/
7. Сургалтын хөтөлбөр хангасан байх /2008 оны 08 дугаар сарын 08-ны өдрөөс хойш тухайн ангилал авсан этгээд/

Жолооч нар өөрт ойрхон, мэргэшсэн жолоочийн сургалт явуулах эрх бүхий авто сургуулиудад хандаж, сургалтад 168 цаг буюу 21 өдөр хамрагдана. Харин шалгалтыг “Автотээврийн Үндэсний төв”-ийн Мэргэшсэн жолоочийн тасагт авдаг.

2008 оны 08 дугаар сарын 08-ны өдрөөс өмнө тухайн ангиллын /В,С,Д, Е/ жолоодох эрхийн үнэмлэх авсан этгээд шууд шалгалтанд орох эрхтэй ба мөн өдрөөс хойш тухайн ангиллын /В,С,Д, Е/ жолоодох эрхийн үнэмлэх авсан этгээд мэргэшсэн жолооч бэлтгэх эрх бүхий сургалтын байгууллагад “Мэргэшсэн жолооч бэлтгэх сургалтын хөтөлбөр”-ийн дагуу сургалтад хамрагдах ба сургалтад бүрэн хамрагдсан жолооч нар шалгалтанд орох эрхтэй болно.

Мэргэшсэн жолоочийн үнэмлэхний хугацаа дууссан тохиолдолд тухайн ангиллаар шалгалт өгч тэнцсэн тохиолдолд сунгаж байна.

2023 оны 8 дугаар сард 1250 жолоочоос давхардсан тоогоор 1955 удаа ангилал бүрээр шалгалт авч 1066 тэнцсэн.

Шалтгалт ангилал тус бүрээр:

№	Ангилал	Шинээр		Сунгалт	
		Орсон	Тэнцсэн	Орсон	Тэнцсэн
1	B	86	35	21	7
2	C	37	19	37	19
3	D	364	182	364	182
4	E	763	381	763	381

5	УХАТ	563	359	563	359
6	УХЗТ	43	25	43	25
7	ЖУУ	42	34	42	34
8	АА	57	31	57	31

Дөрөв. Зам, тээврийн осол, хэргийн нөхцөл байдал

Энэ оны эхний 8 сард цагдаагийн байгууллагад зам тээврийн ослын шинжтэй 65941 дуудлага мэдээлэл ирснээс 15094 зам тээврийн осол, хэрэг бүртгэгдэж, 347 хүний амь нас хохирч, 2026 хүн хүнд, хөнгөн хэлбэрээр гэмтсэн байна. Тайлангийн хугацаанд хүүхэд өртсөн зам тээврийн осол хэрэг 589 бүртгэгдэж, 37 хүүхдийн амь нас хохирсон харамсалтай тоо мэдээлэлтэй байна.

Зам, тээврийн осол, хэргийн тоо мэдээллийг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулж үзвэл дуудлага, мэдээлэл 10,8 хувь, бүртгэгдсэн зам тээврийн осол 0,6 хувь, зам тээврийн осол, хэргийн улмаас гэмтсэн хүний тоо 9,3 хувь, хүүхэд өртсөн зам тээврийн осол, хэрэг 21,9 хувь тус тус өссөн бол зам тээврийн осол, хэргийн улмаас нас барсан хүний тоо 5,7 хувь, зам тээврийн осол, хэргийн улмаас нас барсан хүүхдийн тоо 27,5 хувь тус тус буурсан үзүүлэлттэй байна.

Цагдаагийн байгууллагаас замын хөдөлгөөний аюулгүй байдалтай холбоотой захиргааны хэм хэмжээний акт зөрчсөн 1,862,819 зөрчлийг илрүүлж, зөрчил үйлдсэн 1,718,829 жолоочийг 52,670,391,600 төгрөгийн торгууль оногдуулсан байна. Дээрх хугацаанд цагдаагийн нийтлэг үүрэг болон бусад хууль тогтоомж зөрчсөн зөрчил 505, согтуугаар тээврийн хэрэгсэл жолоодсон зөрчил 30164, цаашид хөдөлгөөнд үргэлжлүүлэн оролцох боломжгүй зөрчил 35446 тус тус илрүүлж, 23560 хүний тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхийг хасаж, 5451 хүнийг баривчлах арга хэмжээ тооцсон байна.

№	**Үзүүлэлт**	Нийслэл		Орон нутаг		**Улс**		*нийслэл өсөлт, бууралт*	*орон нутаг өсөлт,*	***улс өсөлт бууралт***
		2022 оны эхний 8 сар	2023 оны эхний 8 сар	2022 оны эхний 8 сар	2023 оны эхний 8 сар	2022 оны эхний 8 сар	2023 оны эхний 8 сар			
1	Зам тээврийн ослын шинжтэй дуудлага	55990	61272	3514	4669	59504	65941	*9.4*	*32.9*	*10.8*
2	Бүртгэгдсэн зам тээврийн осол	12629	12569	2377	2525	15006	15094	*-0.5*	*6.2*	*0.6*
3	Гэмт хэрэг	409	396	438	459	847	855	*-3.2*	*4.8*	*0.9*
	Үүнээс: согтуугаар үйлдэгдсэн	49	43	124	113	173	156	*-12.2*	*-8.9*	*-9.8*
4	Гэмт хэргийн улмаас нас барсан /статистик/	40	48	160	154	200	202	*20.0*	*-3.8*	*1.0*
5	Бодит нас баралт	59	67	309	280	368	347	*13.6*	*-9.4*	*-5.7*
6	Хэргийн улмаас гэмтсэн хүн	373	355	345	331	718	686	*-4.8*	*-4.1*	*-4.5*
7	Гэмтсэн хүн /осол/	1087	1274	767	752	1854	2026	*17.2*	*-2.0*	*9.3*
8	Хүүхэд өртсөн осол	274	363	209	226	483	589	*32.5*	*8.1*	*21.9*
	үүнээс нас барсан хүүхэд бодит	6	2	45	35	51	37	*-66.7*	*-22.2*	*-27.5*
9	Зам тээврийн ослын улмаас учирсан хохирол	18,559,4	22,390,5	4,094,9	6,723,6	22.654.3	29.114.2	*20.6*	*64.2*	*28.5*

10	үүнээс: нөхөн төлүүлсэн хохирол	17,612,4	20,654,6	3,186,6	5,560,0	20:799:0	26.214.7	*17.3*	*74.5*	*26.0*
11	Нийт илрүүлсэн зөрчил	1352320	1338444	385394	524375	1737714	1862819	*-1.0*	*36.1*	*7.2*
12	ЦНҮ болон бусад хууль тогтоомж зөрчсөн зөрчил	418	179	869	326	1287	505	*-57.2*	*-62.5*	*-60.8*
13	согтуугаар тээврийн хэрэгсэл жолоодсон зөрчил	21482	14803	16545	15361	38027	30164	*-31.1*	*-7.2*	*-20.7*
	Жолоодох эрхтэй үедээ согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэсэн	19585	12815	12674	11351	32259	24166	*-34.6*	*-10.4*	*-25.1*
	Эрхээ хасуулсан үедээ согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэсэн	1387	1029	1970	1977	3357	3006	*-25.8*	*0.4*	*-10.5*
	Эрхгүй этгээд согтууруулах ундааны зүйл хэрэглэсэн	510	929	1901	2033	2411	2962	*82.2*	*6.9*	*22.9*
14	Цаашид хөдөлгөөнд үргэлжлүүлэн оролцох боломжгүй зөрчилтэй	3500	16957	17502	18489	21002	35446	*4.8∂*	*5.6*	*68.8*
15	Торгосон хүн	1230715	1264349	340524	454480	1571239	1718829	*2.7*	*33.5*	*9.4*
16	Торгуулийн мөнгөн дүн	38,746,0	35,112,2	15,807,5	17,558,1	54.553,5	52.670,3	*-9.4*	*11.1*	*-3.5*
17	Эрх хассан	19024	12572	12801	10988	31825	23560	*-33.9*	*-14.2*	*-26.0*
18	Баривчилсан	1546	1517	3457	3934	5003	5451	*-1.9*	*13.8*	*9.0*
19	Зарлагдсан дугаар илрүүлэлт	105	73	44	115	149	188	*-30.5*	*2.6∂*	*26.2*
20	АСАП илрүүлэлт	1241	1626	224	306	1465	1932	*31.0*	*36.6*	*31.9*
21	Бэлэн бус торгууль төлөлт	нийт		төлсөн		төлөөгүй		*24.0*		
		1373363		329763		1043600				

Тав. Эрүүл мэнд салбарын мэдээлэл

2018-2022 он болон 2023 оны эхний 7 сарын хугацаанд 21 аймгийн хэмжээнд нийтдээ 144657 осол гэмтлийн шинэ тохиолдол бүртгэгдээд байгаа ба энэ нь улсын хэмжээний нийт тохиолдлын 16.1%-ийг /нийслэл 83.9%/ эзэлж байна. 21 аймаг дундаа бүсээр авч үзвэл төвийн бүс 40.3% /58254/ хангайн бүс 29.2% /42186/ баруун бүс 17.0% /24631/ зүүн бүс 13.5% /19586/-ийг тус тус эзэлж байна. Аймаг тус бүрээр харвал Дорноговь аймаг хамгийн их тохиолдолтой буюу аймгуудын осол гэмтлийн 11.6%-ийг /16804/ эзэлж байгаа бол хамгийн бага нь Говьсүмбэр аймаг 2.3% /3293/ байна.

Аймгуудын осол гэмтлийн тохиолдлыг хүйсээр авч үзвэл 67.7% нь эрэгтэйчүүд, 32.3% нь эмэгтэй байна. Аймаг тус бүрийн хүйсийн харьцааг дараах хүснэгтээс харна уу.

Бүртгэгдсэн газар	2018		2019		2020		2021		2022		2023.07		*Нийт тоо*		*Хувь*	
	Эр	Эм	Эр	Эм	Эр	Эм	Эр	Эм	Эр	Эм	Эр	Эм	Эр	Эм	Эр	Эм
Архангай	1099	514	990	393	1339	565	1290	582	1731	804	1336	632	7785	3490	69.0	31.0
Баян-Өлгий	468	269	370	183	525	267	486	234	539	237	320	138	2708	1328	67.1	32.9
Баянхонгор	716	310	758	307	861	420	831	404	791	393	548	225	4505	2059	68.6	31.4
Булган	382	180	431	211	449	201	319	114	582	260	380	183	2543	1149	68.9	31.1
Говь-Алтай	797	392	573	303	853	426	754	358	693	308	329	150	3999	1937	67.4	32.6
Дорноговь	2052	1071	2301	1172	1940	950	1544	689	2197	1059	1247	582	11281	5523	67.1	32.9
Дорнод	916	391	716	284	837	414	793	390	868	392	508	245	4638	2116	68.7	31.3
Дундговь	488	182	650	282	600	269	404	200	404	187	320	141	2866	1261	69.4	30.6
Завхан	767	353	707	342	703	284	553	215	966	455	779	404	4475	2053	68.6	31.4
Өвөрхангай	838	451	664	377	653	401	630	340	898	454	774	466	4457	2489	64.2	35.8
Өмнөговь	1111	421	970	388	1073	406	966	321	924	301	561	173	5605	2010	73.6	26.4
Сүхбаатар	599	272	417	154	503	179	415	162	547	246	534	224	3015	1237	70.9	29.1
Сэлэнгэ	905	464	774	392	779	353	674	305	824	401	734	373	4690	2288	67.2	32.8
Төв	651	377	1004	577	1089	594	994	623	1230	711	950	459	5918	3341	63.9	36.1
Увс	456	196	481	183	619	224	560	195	610	293	460	239	3186	1330	70.5	29.5
Ховд	403	185	481	260	477	233	266	115	461	262	312	160	2400	1215	66.4	33.6
Хөвсгөл	1064	438	1118	505	1007	409	782	332	1249	577	738	373	5958	2634	69.3	30.7
Хэнтий	1029	484	956	455	1002	447	1196	513	1021	418	733	326	5937	2643	69.2	30.8
Дархан-Уул	772	450	1156	810	938	649	1123	758	1260	780	961	521	6210	3968	61.0	39.0
Орхон	737	323	693	275	599	258	607	265	632	263	302	163	3570	1547	69.8	30.2
Говьсүмбэр	497	311	495	280	335	185	166	92	365	195	269	103	2127	1166	64.6	35.4
Нийт	16747	8034	16705	8133	17181	8134	15353	7207	18792	8996	13095	6280	97873	46784	67.7	32.3

Аймгуудын осол гэмтлийн шалтгаант өвчлөлийг насны бүлэг тохиолдлын тоогоор харвал нийт дүнгээр хамгийн өндөр хувийг 10.3% /14856/ 30-34 нас, 9.7% /14084/ 0-4 нас, 9.4% /13584/ 35-39 насныхан эзэлж байна. Аймаг тус бүрд насны бүлэгт ногдох тохиолдлын тоо харилцан адилгүй ялгаатай байгаа ба хүснэгтээс дэлгэрүүлж харна уу.

Бүртгэгдсэн газар	Насны бүлэг 2018-2022, 2023 оны эхний 7 сар															
	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70+	Нийт
Архангай	997	820	953	704	654	964	1179	1098	994	885	713	544	337	191	242	11275
Баян-Өлгий	563	386	389	412	251	301	385	343	219	203	205	148	108	40	83	4036
Баянхонгор	600	331	494	510	501	609	740	617	574	503	378	295	172	87	153	6564
Булган	320	272	340	214	180	274	328	326	341	306	291	198	118	88	96	3692
Говь-Алтай	570	407	525	491	405	443	528	492	510	480	380	336	170	81	118	5936
Дорноговь	2020	1298	1258	955	1210	1794	1891	1581	1349	1035	855	629	418	229	282	16804
Дорнод	715	501	560	380	390	629	649	661	550	508	403	336	215	110	147	6754
Дундговь	345	242	298	258	311	377	412	404	391	288	255	190	141	65	150	4127
Завхан	630	492	586	434	403	568	635	631	527	459	376	320	192	108	167	6528
Өвөрхангай	733	504	631	507	380	511	659	607	545	480	433	356	214	147	239	6946
Өмнөговь	638	371	367	383	592	864	978	790	698	605	477	357	227	96	172	7615
Сүхбаатар	459	345	314	224	301	424	418	375	341	286	254	205	122	84	100	4252
Сэлэнгэ	580	483	535	399	435	619	738	699	663	600	454	341	204	119	109	6978
Төв	818	670	738	601	532	699	845	944	790	692	633	499	370	178	250	9259
Увс	514	338	323	311	290	354	462	415	359	303	322	209	152	80	84	4516
Ховд	351	260	300	269	226	294	323	332	280	265	224	177	120	81	113	3615
Хөвсгөл	790	579	714	573	612	874	895	800	693	584	512	405	262	121	178	8592
Хэнтий	847	595	628	470	630	829	935	811	768	585	527	373	263	139	180	8580
Дархан-Уул	855	813	825	666	655	956	1040	900	845	749	622	504	345	159	244	10178
Орхон	387	323	321	227	237	356	488	474	452	429	441	369	242	137	234	5117
Говьсүмбэр	352	354	266	194	202	322	328	284	240	222	173	119	105	44	88	3293
Нийт	*14084*	*10384*	*11365*	*9182*	*9397*	*13061*	*14856*	*13584*	*12129*	*10467*	*8928*	*6910*	*4497*	*2384*	*3429*	*144657*
Хувь	*9.7*	*7.2*	*7.9*	*6.3*	*6.5*	*9.0*	*10.3*	*9.4*	*8.4*	*7.2*	*6.2*	*4.8*	*3.1*	*1.6*	*2.4*	*100.0*

Сүүлийн 5 жилийн хугацаанд 21 аймгийн хэмжээнд осол гэмтэлд өртсөн иргэдийн гэмтлийн оношийг толгой, өвдөг шилбэ, тохой шуу, бугуй сарвуу, цээжний гэмтлээр оношлогдсон тохиолдлууд тэргүүлж байна.

Бүртгэгдсэн газар	Гэмтлийн онош 2018-2022																	
	Толгойн гэмтэл S00-S09	Хүзүүний гэмтэл S10-S19	Цээжний гэмтэл S20-S29	Хэвлийн гэмтэл S30-S39	Мөр ба бугалганы гэмтэл	Тохой ба шууны гэмтэл S50-S59	Бугуй ба сарвууны гэмтэл S60-S69	Түнх ба гуяны гэмтэл S70-S79	Өвдөг ба шилбэний гэмтэл S80-S89	Шагай ба тавхайн гэмтэл	Биеийн олон хэсгийн гэмтэл	Түлэгдэлт T20-T32	Хөлдөлт T20-T32	Бусад тодорхойгүй	Биеийн сүвээр орсон гадны биет T15-T19	Эмийн бодис, биологийн	Эмийн бус бодисын хортой үйлчлэл T51-T65	Бусад тодорхойгүй	Хүндрэл T79-T88
Архангай	3464	105	633	391	506	682	705	418	880	305	33	493	67	9	212	17	215	172	0
Баян-Өлгий	840	32	239	165	204	469	335	184	416	318	19	203	26	3	32	1	15	77	0
Баянхонгор	2022	84	610	240	234	506	315	190	458	291	14	388	57	4	36	10	254	78	0
Булган	1044	35	209	146	229	236	271	117	306	120	19	195	28	8	41	6	48	71	0
Говь-Алтай	1461	70	433	252	401	615	351	226	529	272	22	383	60	8	222	9	75	68	0
Дорноговь	5026	162	841	574	828	1389	1303	599	1149	946	49	688	46	7	752	21	478	115	2
Дорнод	1713	79	375	199	500	583	496	221	520	453	33	441	46	27	166	5	73	70	1
Дундговь	1298	65	268	156	262	279	261	204	344	105	6	230	32	5	53	3	50	45	0
Завхан	1763	56	325	170	311	494	578	250	462	169	42	341	36	8	144	16	117	62	1
Өвөрхангай	1700	51	419	267	347	459	572	252	533	290	94	288	32	6	167	2	132	95	0
Өмнөговь	2410	53	332	299	315	365	468	349	536	181	37	493	19	12	765	23	124	99	1
Сүхбаатар	1188	58	201	114	263	301	213	217	289	102	21	315	43	13	39	0	72	43	2
Сэлэнгэ	2012	78	284	216	283	516	733	269	525	226	25	363	43	4	60	5	105	121	3
Төв	2127	93	651	386	464	766	673	349	752	470	72	404	34	11	287	1	188	118	4
Увс	1176	28	216	90	196	330	315	120	293	77	15	374	49	7	266	3	150	112	0
Ховд	1049	25	248	154	183	295	207	159	266	117	24	258	22	10	49	3	23	50	1
Хөвсгөл	2534	74	409	300	337	603	721	397	647	217	41	484	73	17	156	17	203	246	5
Хэнтий	2454	84	436	286	447	626	763	339	774	353	42	536	50	6	108	10	105	102	0
Дархан-Уул	2233	89	627	453	468	1023	956	254	819	999	8	396	24	0	78	3	227	38	1
Орхон	1206	30	179	260	487	241	201	369	670	94	39	282	37	7	253	2	200	94	1
Говьсүмбэр	727	27	220	131	180	247	455	95	293	178	9	201	21	1	73	1	48	14	0
Нийт	39447	1378	8155	5249	7445	11025	10892	5578	11461	6283	664	7756	845	173	3959	158	2902	1890	22
Хувь	31.5	1.1	6.5	4.2	5.9	8.8	8.7	4.5	9.1	5.0	0.5	6.2	0.7	0.1	3.2	0.1	2.3	1.5	0.0

Зам тээврийн ослын шалтгаант өвчлөл нь Архангай, Булган, Говь-Алтай, Завхан, Өмнөговь, Сүхбаатар, Сэлэнгэ, Увс, Хөвсгөл аймгуудын тэргүүлэх шалтгаан болж байгаа бол үлдсэн аймгуудад уналтын шалтгаант осол гэмтэл түгээмэл тохиолдож байна. Аймаг бүрт зонхилон тохиолдож буй осол гэмтлийн шалтгааныг дараах хүснэгтээр харууллаа.

Аймгийн нэр		Осол гэмтлийн тэргүүлэх 5 шалтгаан 2018-2022				
		I	II	III	IV	V
Архангай	9307	ЗТО 32.41%	Уналт 18.90%	Хүчирхийлэл 16.58%	Амьгүй м/х 13.11	Амьтай м/х өртөх 7.53%
Баян-Өлгий	3578	Уналт 53.41%	ЗТО 17.05%	Амьгүй м/х 5.98%	Хүчирхийэл 6.8%	Түлэгдэлт 5.65%
Баянхонгор	5791	Уналт 34.10%	ЗТО 28.23%	Хүчирхийлэл 11.48%	Амьгүй м/х өртөх 8.12%	Түлэгдэлт 6.63%
Булган	3129	ЗТО 32.76%	Уналт 22.75%	Амьгүй м/х өртөх 15.02%	Хүчирхийлэл 12.05%	Амьтай м/х өртөх 4.89%
Говь-Алтай	5457	ЗТО 34.10%	Уналт 25.42%	Амьгүй м/х өртөх 13.49%	Хүчирхийлэл 8.06%	Амьтай м/х өртөх 6.93%
Дорноговь	14975	Уналт 33.44%	Амьгүй м/х өртөх 18.70%	ЗТО 18.24%	Хүчирхийлэл 15.90%	Түлэгдэлт 4.57%
Дорнод	6001	Уналт 31.12%	ЗТО 25.11%	Амьгүй м/х өртөх 15.00%	Хүчирхийлэл 9.73%	Амьтай м/х өртөх 7.67%
Дундговь	3666	ЗТО 36.99%	Уналт 18.69%	Хүчирхийлэл 15.25%	Амьгүй м/х өртөх 11.84%	Амьтай м/х өртөх 6.22%
Завхан	5345	ЗТО 29.19%	Уналт 19.59%	Амьгүй м/х өртөх 18.22%	Хүчирхийлэл 11.39%	Амьтай м/х өртөх 9.58%
Өвөрхангай	5706	Уналт 29.55%	ЗТО 26.88	Амьгүй м/х өртөх 17.10%	Хүчирхийлэл 8.31%	Амьтай м/х өртөх 7.69%
Өмнөговь	6881	ЗТО 29.08%	Амьгүй м/х өртөх 24.49%	Уналт 16.39%	Хүчирхийлэл 13.52%	Түлэгдэлт 7.06%
Сүхбаатар	3494	ЗТО 35.43%	Уналт 24.61%	Амьгүй м/х өртөх 9.87%	Хүчирхийлэл 9.27%	Түлэгдэлт 8.90%
Сэлэнгэ	5871	ЗТО 21.68%	Уналт 20.73%	Хүчирхийлэл 19.76%	Амьгүй м/х өртөх 18.79%	Амьтай м/х өртөх 6.69%
Төв	7850	Уналт 34.70%	ЗТО 25.08%	Амьгүй м/х өртөх 15.12%	Хүчирхийлэл 9.64%	Амьтай м/х өртөх 5.16%
Увс	3817	ЗТО 30.86%	Уналт 19.73%	Амьгүй м/х өртөх 18.94%	Түлэгдэлт 9.72%	Амьтай м/х өртөх 4.01%
Ховд	3143	Уналт 42.48%	ЗТО 24.47%	Амьгүй м/х өртөх 11.71%	Түлэгдэлт 7.99%	Хүчирхийлэл 4.93%
Хөвсгөл	7481	ЗТО 28.24%	Уналт 17.59%	Хүчирхийлэл 16.36%	Амьгүй м/х өртөх 16.03%	Түлэгдэлт 6.50%
Хэнтий	7521	Уналт 26.58%	ЗТО 25.01%	Амьгүй м/х өртөх 17.76%	Хүчирхийлэл 10.62%	Амьтай м/х өртөх 8.47%
Дархан-Уул	8696	Уналт 48.24%	Хүчирхийлэл 15.40%	Амьгүй м/х өртөх 15.37%	ЗТО 9.71%	Амьтай м/х өртөх 2.96%
Орхон	4652	Уналт 37.04%	ЗТО 22.68%	Амьгүй м/х өртөх 17.07%	Хүчирхийлэл 6.19%	Түлэгдэлт 6.13%
Говьсүмбэр	2921	Уналт 28.59%	ЗТО 21.26%	Амьгүй м/х өртөх 20.54%	Хүчирхийлэл 17.74%	Амьтай м/х өртөх 7.50%
Улаанбаатар	650961	Уналт 44.44%	Амьгүй м/х өртөх 17.11%	Хүчирхийлэл 10.03%	ЗТО 9.97%	Амьтай м/х өртөх 7.53%

Аймгуудын осол гэмтлийн нас баралтын мэдээлэл
/2018-2022 он 2023 оны эхний 7 сар/

Сүүлийн 5 жилийн хугацаанд болон 2023 оны эхний 7 сард 21 аймгийн хэмжээнд нийт 6857 осол гэмтлийн шалтгаант нас баралт бүртгэгдсэн ба энэ нь улсын хэмжээний нас баралтын 41.5%-ийг эзэлсэн байна. Аймгуудын нас баралтыг бүсээр харвал хангайн бүс 38.0% /2609/, төвийн бүс 30.9% /2116/ баруун бүс 18.3%

/1257/, зүүн бүс 12.8% /875/ байна. Хөвсгөл аймаг нас баралтын тохиолдлын тоогоор /683/ бусад аймгуудаас хамгийн их байгаа бол Говьсүмбэр /91/ аймаг хамгийн бага байна.

Бүртгэгдсэн газар	2018	2019	2020	2021	2022	2023.07	Нийт	Эзлэх хувь
	Тохиолдлын тоо							
Баруун бүс	221	221	218	246	226	125	1257	18.3
Баян-Өлгий	51	43	46	53	43	25	261	3.8
Говь-Алтай	34	36	44	54	39	24	231	3.4
Завхан	36	45	37	34	45	23	220	3.2
Увс	54	57	41	65	61	32	310	4.5
Ховд	46	40	50	40	38	21	235	3.4
Хангайн бүс	482	476	457	456	487	251	2609	38.0
Архангай	73	90	106	95	91	52	507	7.4
Баянхонгор	63	71	53	51	66	39	343	5.0
Булган	36	36	29	41	43	37	222	3.2
Орхон	97	95	68	95	98	25	478	7.0
Өвөрхангай	89	65	51	67	64	40	376	5.5
Хөвсгөл	124	119	150	107	125	58	683	10.0
Зүүн бүс	168	135	170	150	142	110	875	12.8
Сүхбаатар	53	40	59	39	36	37	264	3.9
Хэнтий	42	45	52	59	57	43	298	4.3
Дорнод	73	50	59	52	49	30	313	4.6
Төвийн бүс	412	388	336	335	420	225	2116	30.9
Говьсүмбэр	11	8	24	19	19	10	91	1.3
Дорноговь	107	97	57	54	72	50	437	6.4
Төв	67	69	74	76	117	56	459	6.7
Дархан-Уул	76	62	49	25	43	34	289	4.2
Сэлэнгэ	61	54	56	74	80	39	364	5.3
Дундговь	40	37	39	36	36	15	203	3.0
Өмнөговь	50	61	37	51	53	21	273	4.0
Аймгийн дүн	1283	1220	1181	1187	1275	711	6857	41.5
Улаанбаатар	1637	1607	1555	1839	2078	941	9657	58.5
Улсын дүн	2920	2827	2736	3026	3353	1652	16514	100.0

Осол гэмтлийн шалтгаанаар нас барсан тохиолдлын 81.5%-ийг /5587/ эрэгтэйчүүд эзэлж байгаа буюу 10 нас баралт тутмын 8 нь эрэгтэй байна. Аймаг тус бүрийн нас баралтын хүйсийн харьцааг дараах хүснэгтээс харна уу.

Бүртгэгдсэн газар	2018		2019		2020		2021		2022		2023.07		*Нийт тоо*		*Хувь*	
	Эр	Эм	Эр	Эм	Эр	Эм	Эр	Эм	Эр	Эм	Эр	Эм	Эр	Эм	Эр	Эм
Архангай	60	13	70	20	84	22	84	11	79	12	40	12	417	90	82.2	17.8
Баян-Өлгий	34	17	33	10	40	6	43	10	35	8	17	8	202	59	77.4	22.6
Баянхонгор	60	3	55	16	43	10	42	9	53	13	27	12	280	63	81.6	18.4
Булган	25	11	33	3	27	2	37	4	35	8	32	5	189	33	85.1	14.9
Говь-Алтай	29	5	30	6	34	10	42	12	32	7	23	1	190	41	82.3	17.7
Дорноговь	85	22	84	13	45	12	41	13	61	11	41	9	357	80	81.7	18.3
Дорнод	63	10	40	10	47	12	41	11	39	10	25	5	255	58	81.5	18.5
Дундговь	33	7	31	6	31	8	26	10	31	5	12	3	164	39	80.8	19.2
Завхан	29	7	40	5	26	11	29	5	35	10	21	2	180	40	81.8	18.2
Өвөрхангай	72	17	62	3	46	5	58	9	50	14	34	6	322	54	85.6	14.4
Өмнөговь	46	4	49	12	26	11	46	5	45	8	16	5	228	45	83.5	16.5
Сүхбаатар	43	10	36	4	49	10	35	4	32	4	35	2	230	34	87.1	12.9
Сэлэнгэ	47	14	40	14	41	15	60	14	57	23	29	10	274	90	75.3	24.7
Төв	52	15	54	15	59	15	64	12	95	22	46	10	370	89	80.6	19.4
Увс	44	10	44	13	37	4	49	16	51	10	25	7	250	60	80.6	19.4
Ховд	35	11	32	8	36	14	29	11	30	8	15	6	177	58	75.3	24.7
Хөвсгөл	105	19	101	18	120	30	92	15	109	16	46	12	573	110	83.9	16.1
Хэнтий	34	8	38	7	42	10	49	10	51	6	36	7	250	48	83.9	16.1
Дархан-Уул	61	15	45	17	36	13	18	7	36	7	26	8	222	67	76.8	23.2
Орхон	78	19	80	15	54	14	77	18	77	21	20	5	386	92	80.8	19.2
Говьсүмбэр	9	2	7	1	19	5	17	2	14	5	5	5	71	20	78.0	22.0
Нийт	1044	239	1004	216	942	239	979	208	1047	228	571	140	5587	1270	81.5	18.5

Осол гэмтлийн шалтгаант нас баралт хөдөө орон нутагт 30-54 насанд өндөр байгаа буюу энэ насны бүлэг нийтдээ 53.1%-ийг эзэлсэн байна. Мөн 0-14 насны хүүхдүүд 14.5% байна. Аймаг тус бүрийн тохиолдлын тоог насны бүлгээр доорх хүснэгтэд харуулав.

Бүртгэгдсэн газар	Насны бүлэг 2018-2022 он														
	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70+	Нийт
Архангай	43	16	18	14	18	29	45	52	50	68	45	26	17	13	1	455
Баян-Өлгий	32	9	9	29	28	19	25	24	15	17	13	3	7	0	6	236
Баянхонгор	27	11	9	16	21	25	35	26	42	43	17	20	5	3	4	304
Булган	17	9	6	7	8	14	17	20	18	25	14	10	6	7	7	185
Говь-Алтай	21	5	5	13	21	16	22	24	10	25	18	15	9	2	1	207
Дорноговь	19	3	5	8	25	40	46	56	61	38	33	22	18	9	4	387
Дорнод	25	5	5	12	19	16	22	26	29	35	33	23	16	8	9	283
Дундговь	11	6	11	5	10	17	16	18	32	20	17	13	2	2	8	188
Завхан	21	7	6	9	9	15	17	27	23	22	13	12	7	2	7	197
Өвөрхангай	29	6	12	13	18	25	38	37	29	32	38	28	12	10	9	336
Өмнөговь	15	3	7	2	19	23	25	30	26	36	20	19	13	10	4	252
Сүхбаатар	14	7	6	4	9	25	32	23	25	28	22	16	12	3	1	227
Сэлэнгэ	34	8	15	14	13	22	22	31	37	36	34	32	15	6	6	325
Төв	38	14	13	13	21	26	41	51	49	38	44	19	22	8	6	403
Увс	20	10	14	14	21	19	24	35	30	24	30	19	11	2	5	278
Ховд	36	11	7	5	10	24	20	19	19	18	20	11	6	5	3	214
Хөвсгөл	58	13	20	33	33	62	66	69	58	69	60	46	24	6	8	625
Хэнтий	26	3	11	11	16	21	27	25	27	28	21	19	10	6	4	255
Дархан-Уул	28	8	1	6	12	12	18	16	39	30	35	22	11	8	9	255
Орхон	28	3	3	20	16	24	41	49	45	61	69	57	18	13	6	453
Говьсүмбэр	4	2	1	0	6	3	7	9	8	17	11	3	9	0	1	81
Нийт	*546*	*159*	*184*	*248*	*353*	*477*	*606*	*667*	*672*	*710*	*607*	*435*	*250*	*123*	*109*	*6146*
Хувь	*8.9*	*2.6*	*3.0*	*4.0*	*5.7*	*7.8*	*9.9*	*10.9*	*10.9*	*11.6*	*9.9*	*7.1*	*4.1*	*2.0*	*1.8*	*100.0*

Зам тээврийн ослын шалтгаан нь ихэнх аймгуудын нас баралтын тэргүүлэх шалтгаан болж байгаа нь анхаарал татахуйц байна. Харин Хөвсгөл болон Хэнтий аймагт амиа хорлож нас барах тохиолдол их байгаа бол санамсаргүй хордолт Дархан-Уул, Орхон аймгуудын нас баралтын тэргүүлэх шалтгааны 1-рт оржээ.

Аймгийн нэр		Нас баралтын тэргүүлэх 5 шалтгаан 2018-2022				
		I	II	III	IV	V
Архангай	455	ЗТО 28.35%	Амиа хорлохыг/з 19.12%	Санамсаргүй хордох 13.63%	Живэлт 10.33%	Байгалийн х/ө 5.49%
Баян-Өлгий	236	ЗТО 32.63%	Живэлт 20.34%	Амиа хорлохыг/з 17.80%	Уналт 6.78%	Байгалийн х/ө 4.24%
Баянхонгор	304	ЗТО 38.16%	Амиа хорлохыг/з 21.71%	Хордолт 11.84%	Байгалийн х/ө 7.24%	Амьсгал боогдох 4.51%
Булган	185	ЗТО 28.65%	Хордолт 10.81%	Живэлт 9.19%	Байгалийн х/ө 7.03%	Амьсгал боогдох 5.95%
Говь-Алтай	207	ЗТО 29.47%	Амиа хорлохыг/з 27.54%	Байгалийн х/ө 9.66%	Амьсгал боогдох 9.66%	Хордолт 6.28%
Дорноговь	387	ЗТО 31.52%	Хордолт 23.77%	Амиа хорлохыг/з 17.05%	Байгалийн х/ө 6.46%	Амьгүй м/х өртөх 4.13%
Дорнод	283	ЗТО 33.92%	Амиа хорлохыг/з 19.08%	Хордолт 13.78%	Уналт 7.77%	Байгалийн х/ө 7.77%
Дундговь	188	ЗТО 36.17%	Амиа хорлохыг/з 21.28%	Хордолт 11.70%	Байгалийн х/ө 10.11%	Амьсгал боогдох 5.85%
Завхан	197	ЗТО 38.07%	Амиа хорлохыг/з 20.81%	Хордолт 8.63%	Живэлт 5.58%	Байгалийн х/ө 5.08%
Өвөрхангай	336	ЗТО 32.44%	Амиа хорлохыг/з 20.24%	Хордолт 17.86%	Байгалийн х/ө 5.65%	Амьсгал боогдох 5.36%
Өмнөговь	252	ЗТО 32.54%	Амиа хорлохыг/з 26.98%	Хордолт 15.87%	Байгалийн х/ө 8.33%	Түлэгдэлт 4.76%
Сүхбаатар	227	ЗТО 38.33%	Амиа хорлохыг/з 14.10%	Байгалийн х/ө 13.66%	Хордолт 11.89%	Амьсгал боогдох 3.96%
Сэлэнгэ	325	ЗТО 21.85%	Амиа хорлохыг/з 21.54%	Хордолт 17.54%	Амьсгал боогдох 10.77%	Байгалийн х/ө 6.46%
Төв	403	ЗТО 32.75%	Хордолт 19.60%	Амиа хорлохыг/з 10.42%	Байгалийн х/ө 9.43%	Живэлт 8.19%
Увс	278	ЗТО 29.50%	Амиа хорлохыг/з 28.42%	Хордолт 12.23%	Живэлт 8.99%	Байгалийн х/ө 7.91%
Ховд	214	ЗТО 40.19%	Амиа хорлохыг/з 16.36%	Байгалийн х/ө 6.07%	Амьгүй м/х өртөх 6.07%	Уналт 5.14%

Хөвсгөл	625	Амиа хорлохыг/з 28.00%	ЗТО 19.36%	Хордолт 15.84%	Живэлт 13.12%	Байгалийн х/ө 5.12%
Хэнтий	255	Амиа хорлохыг/з 26.67%	ЗТО 25.10%	Хордолт 10.20%	Байгалийн х/ө 8.63%	Живэлт 6.27%
Дархан-Уул	255	Хордолт 36.86%	Уналт 13.33%	ЗТО 12.55%	Амиа хорлохыг/з 10.98%	Амьсгал боогдох 6.27%
Орхон	453	Хордолт 40.62%	Амиа хорлохыг/з 17.00%	ЗТО 9.71%	Уналт 7.95%	Түлэгдэлт 6.84%
Говьсүмбэр	81	Уналт 28.59%	ЗТО 21.26%	Амьгүй м/х өртөх 20.54%	Хүчирхийлэл 17.74%	Амьтай м/х өртөх 7.50%
Улаанбаатар	8716	ЗТО 27.16%	Хордолт 20.99%	Амиа хорлохыг/з 14.81%	Амьгүй м/х өртөх 7.41%	Амьсгал боогдох 6.17%

Зургаа. Жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгалын үйл ажиллагаа

6.1 Жолоочийн даатгалын гэрээ, хураамжийн орлого

Албан журмын даатгагчдын холбооны гишүүн 15 даатгалын компаниуд 2023 оны 8-р сард 62,245 жолоочийн даатгалын гэрээ байгуулж, 3,724,306,037 төгрөгийн даатгалын хураамжийн орлого бүрдүүлсэн байна. Даатгалын гэрээний хувьд ангиллаар авч үзвэл хувь хүний 41,967, хуулийн этгээдийн 18,087, мэргэшсэн болон C, D ангиллын жолоочийн 1,662, дамжин өнгөрөхийн 529 гэрээ тус тус байгуулагдсан байна. Даатгалын компани тус бүрийн байгуулсан жолоочийн даатгалын гэрээний тоог доорх хүснэгт №1-ээс харна уу.

Хүснэгт №1. Жолоочийн даатгалын хүчинтэй гэрээний тоо, хураамжийн дүн өссөн дүнгээр

д/д	Нэрс	Хувь хүн		Хуулийн этгээд		Мэргэшсэн жолооч		Дамжин өнгөрөх		Нийт	
		Гэрээний тоо	Хураамжийн дүн	Гэрээний тоо	Хураамжийн дүн	Гэрээний тоо	Хураамжийн дүн	Гэрээний тоо	Хураамжийн дүн	Гэрээний тоо	Хураамжийн дүн
1	Миг даатгал	5,849	249,006,371	3,158	302,248,473	334	7,540,582	2	334,818	9,343	559,130,244
2	Мөнх даатгал	3,403	149,716,167	1,361	134,862,383	39	869,220	405	41,676,069	5,208	327,123,839
3	Монгол даатгал	4,561	191,506,655	1,647	176,031,714	156	4,428,682	52	5,911,010	6,416	377,878,061
4	Практикал даатгал	3,181	134,971,215	1,441	121,436,251	23	565,042	66	3,114,952	4,711	260,087,460
5	Амар даатгал	1,188	69,692,452	913	108,263,662	163	3,978,974	0	0	2,264	181,935,088
6	Улаанбаатар хотын даатгал	5	256,677	1	89,100	0	0	0	0	6	345,777
7	Номин даатгал	6,622	290,864,617	1,735	159,996,172	130	3,377,219	0	0	8,487	454,238,008
8	Тэнгэр даатгал	1,247	66,712,558	513	53,837,962	32	842,902	0	0	1,792	121,393,422
9	Бодь даатгал	2,870	119,591,341	829	73,139,462	90	2,102,100	3	420,527	3,792	195,253,430
10	Ган зам даатгал	11	486,090	14	1,457,550	0	0	0	0	25	1,943,640
11	Монре даатгал	843	34,795,216	275	26,517,330	59	1,628,220	0	0	1,177	62,940,766

12	Ард даатгал	10,083	483,376,991	2,645	235,309,762	97	2,428,635	1	97,812	12,826	721,213,200
13	Мандал даатгал	433	24,970,357	1,055	99,034,920	15	365,145	0	0	1,503	124,370,422
14	Хаан даатгал	1,022	41,802,246	2,136	185,359,024	507	12,924,365	0	0	3,665	240,085,635
15	Агула даатгал	649	50,168,448	364	45,656,572	17	542,025	0	0	1030	96,367,045
	Нийт	41,967	1,907,917,401	18,087	1,723,240,337	1,662	41,593,111	529	51,555,188	62,245	3,724,306,037

График №1. Жолоочийн даатгалын гэрээ /Даатгалын компаниар/

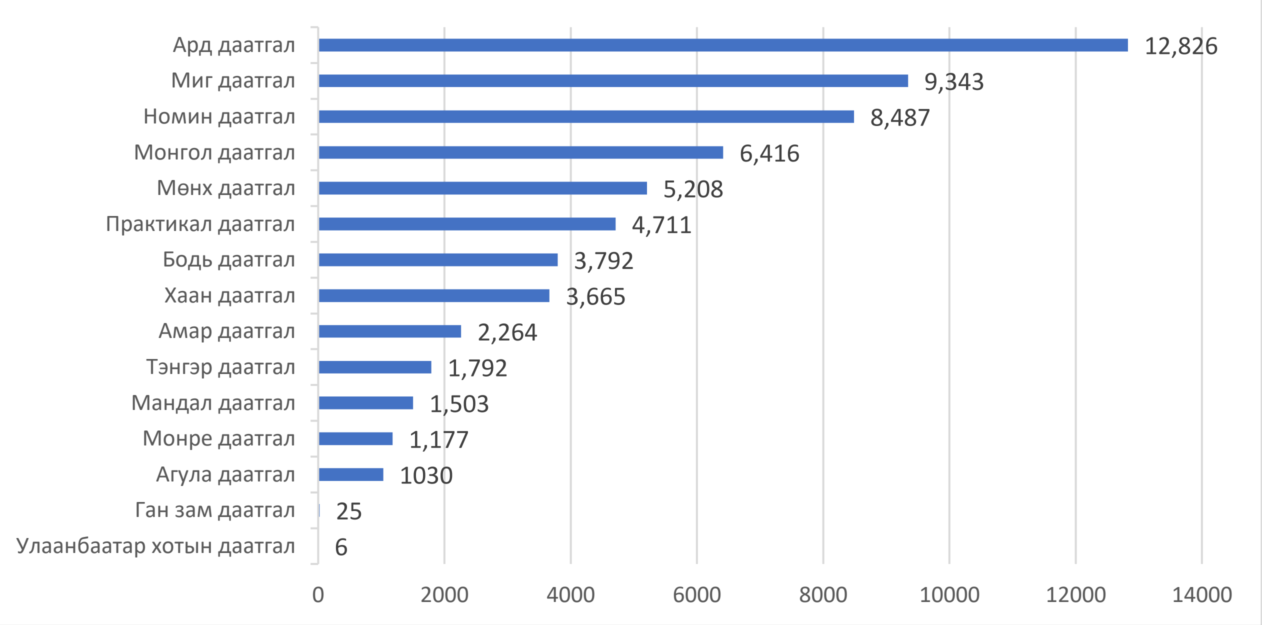

График №2. Жолоочийн даатгалын гэрээний хураамжийн харьцаа /гэрээний ангиллаар/ 2023 оны 8-р сар

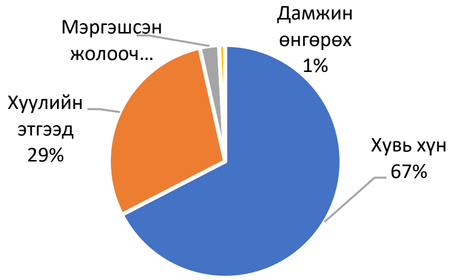

Жолоочийн даатгалын гэрээг газар нутгийн байршлаар гэрээний тоо, хураамжийн хэмжээг хүснэгт №2-оос харна уу.

Хүснэгт №2. Жолоочийн даатгалын гэрээ */газар нутгийн байршлаар/*

д/д	Байршил	Гэрээний тоо	Хураамжийн дүн
1	Архангай	664	23,539,084

2	Баян-Өлгий	992	33,860,346
3	Баянхонгор	1,011	41,346,119
4	Булган	561	20,483,728
5	Говь-Алтай	714	24,539,548
6	Говьсүмбэр	198	8,268,790
7	Дархан-Уул	1,585	71,577,984
8	Дорноговь	1,088	59,141,691
9	Дорнод	1,061	45,377,239
10	Дундговь	343	13,516,486
11	Завхан	592	21,711,295
12	Орхон	2,142	91,491,108
13	Сэлэнгэ	1,170	47,112,793
14	Сүхбаатар	406	17,075,853
15	Төв	733	36,817,977
16	Увс	778	30,837,698
17	Улаанбаатар	41,533	2,741,169,323
18	Ховд	850	49,261,544
19	Хэнтий	690	25,703,470
20	Хөвсгөл	1,022	38,425,404
21	Өвөрхангай	1,038	40,706,189
22	Өмнөговь	1,513	94,264,705
	Нийт	60,684	3,576,228,374

/ Дамжин өнгөрөх тээврийн хэрэгслийн даатгалын гэрээний тоо хураамжийн дүн ороогүй болно./*

__2023 оны 8-р сард байгуулагдсан нийт гэрээний тоо, хураамжийн орлого болон цуцлалт__

2023 оны 8-р сард гишүүн 15 даатгалын компаниуд нийт 63,281 даатгалын гэрээ байгуулж, 3,792,769,917 төгрөгийн хураамжийн орлого бүрдүүлж ажилласан байна. Үүнээс хувь хүний жолоочийн даатгалын 584 гэрээ, хуулийн этгээдийн 443 гэрээ, мэргэшсэн C, D ангиллын 4 гэрээ, дамжин өнгөрөх 5 даатгалын гэрээ цуцлагдсан байна. Нийт гэрээний 1,66% буюу 1,036 гэрээ цуцлагдсан байна. Цуцлагдсан гэрээний нийт үнийн дүн 68,463,880 төгрөг байна.

Хүснэгт №3. Нийт гэрээний тоо, хураамжийн орлого

№	Нэрс	Хувь хүн		Хуулийн этгээд		Мэргэшсэн жолооч		/Дамжин өнгөрөх/		Нийт	
		Гэрээний тоо	Хураамжийн дүн	Гэрээний тоо	Хураамжийн дүн	Гэрээний тоо	Хураамжийн дүн	Гэрээний тоо	Хураамжийн дүн	Гэрээний тоо	Хураамжийн дүн
1	Миг даатгал	5,969	255,170,242	3,214	307,502,448	334	7,540,582	2	334818	9,519	570,548,090
2	Мөнх даатгал	3,445	151,639,668	1,381	136,636,103	39	869,220	408	41,914,485	5,273	331,059,476
3	Монгол даатгал	4,643	194,562,469	1,677	179,009,499	157	4,446,832	54	6,403,436	6,531	384,422,236

4	Практикал даатгал	3,199	135,796,151	1,450	122,071,921	23	565,042	66	3,114,952	4,738	261,548,066
5	Амар даатгал	1214	71,303,484	968	115,821,817	163	3,978,974	0	0	2,345	191,104,275
6	Улаанбаатар хотын даатгал	5	256,677	1	89,100	0	0	0	0	6	345,777
7	Номин даатгал	6,723	295,534,373	1,760	162,300,262	131	3,395,369	0	0	8,614	461,230,004
8	Тэнгэр даатгал	1,255	67,031,965	527	55,446,392	32	842,902	0	0	1,814	123,321,259
9	Бодь даатгал	2,903	120,902,218	838	73,729,502	90	2,102,100	3	420,527	3,834	197,154,347
10	Ган зам даатгал	11	486,090	14	1,457,550	0	0	0	0	25	1,943,640
11	Монре даатгал	862	35,564,894	282	27,163,935	59	1,628,220	0	0	1,203	64,357,049
12	Ард даатгал	10,173	487,739,458	2,663	237,414,007	97	2,428,635	1	97,812	12,934	727,679,912
13	Мандал даатгал	437	25,161,427	1,060	99,413,190	15	365,145	0	0	1,512	124,939,762
14	Хаан даатгал	1,041	42,662,349	2,322	198,372,484	509	12,981,620	0	0	3,872	254,016,453
15	Агула даатгал	671	51,979,824	373	46,577,722	17	542,025	0	0	1061	99,099,571
	Нийт	42,551	1,935,791,289	18,530	1,763,005,932	1,666	41,686,666	534	52,286,030	63,281	3,792,769,917

/Хүснэгт №1-ийн гэрээний тоо, хураамжийн орлогоос цуцлагдсан гэрээний тоо дүн ороогүй учир зөрүүтэй болно./

6.2 Жолоочийн даатгалын нөхөн төлбөр

Албан журмын даатгагчдын холбооны гишүүн 7 даатгалын компаниас 2023 оны 8-р сард нийт 966 даатгалын тохиолдолд 1,143,361,241 төгрөгийн нөхөн төлбөрийг олгосон байна.

Хохирлыг эрсдлийн ангилал тус бүрийн хувьд авч үзвэл тээврийн хэрэгсэлд хохирол учруулсан 948 даатгалын тохиолдолд 1,1 тэрбум төгрөгийн нөхөн төлбөр, бусад хөрөнгөд хохирол учруулсан 15 даатгалын тохиолдолд 30,5 сая төгрөгийн нөхөн төлбөр, эрүүл мэндэд хохирол учруулсан 3 даатгалын тохиолдолд 2,4 сая төгрөгийн нөхөн төлбөр тус тус олгосон байна.

Даатгалын компани тус бүрийн хохирогчид олгосон нөхөн төлбөрийн тоо, нөхөн төлбөрийн хэмжээг хүснэгт №4-өөс харна уу.

Хүснэгт №4. Нөхөн төлбөр /даатгалын компани тус бүрээр/

№	Нэрс	Тээврийн хэрэгсэл		Бусад хөрөнгө		Амь нас		Эрүүл мэнд		Нийт	
		Т/тоо	Нөхөн төлбөрийн дүн	Т/тоо	Нөхөн төлбөрийн дүн	Т/тоо	Нөхөн төлбөрийн дүн	Т/тоо	Нөхөн төлбөрийн дүн	Т/тоо	Нөхөн төлбөрийн дүн
1	Миг даатгал	101	155,764,150	2	6,539,973	0	0	1	455,000	104	162,759,123
2	Мөнх даатгал	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Монгол даатгал	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	Практикал даатгал	232	235,399,383	3	2,513,058	0	0	0	0	235	237,912,441
5	Амар даатгал	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	Улаанбаатар хотын даатгал	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7	Номин даатгал	185	197,838,259	0	0	0	0	0	0	185	197,838,259
8	Тэнгэр даатгал	54	75,978,515	2	877,000	0	0	0	0	56	76,855,515
9	Бодь даатгал	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10	Ган зам даатгал	2	4,528,000	0	0	0	0	0	0	2	4,528,000
11	Монре даатгал	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

12	Ард даатгал	287	346,187,061	8	20,589,390	0	0	2	1,980,050	297	368,756,501
13	Мандал даатгал	87	94,711,402	0	0	0	0	0	0	87	94,711,402
14	Хаан даатгал	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15	Агула даатгал	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16	АЖДХ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Нийт	948	1,110,406,770	15	30,519,421	0	0	3	2,435,050	966	1,143,361,241

Хүснэгт №5. Нөхөн төлбөрийн тоо, нөхөн төлбөрийн хэмжээ /төгрөг/

№	Хэмжээний интерваль	Даатгалын тохиолдлын тоо	Нөхөн төлбөрийн нийт дүн
1	200,000 хүртэл	58	9,306,455
2	200,000-с 500,000	322	110,032,842
3	500,000-с 800,000	179	112,491,840
4	800,000-с 1,000,000	89	78,610,106
5	1,000,000-с 1,499,999	96	116,360,449
6	1,500,000-с 1,999,999	55	95,723,876
7	2,000,000-с 2,999,999	58	142,656,130
8	3,000,000-с 3,999,999	45	154,699,135
9	4,000,000-с 4,999,999	31	139,241,994
10	5,000,000-с 7,999,999	29	148,086,584
11	8,000,000-с 9,999,999	3	25,081,830
12	10,000,000-с	1	11,070,000
Нийт		966	1,143,361,241

6.3 Жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгалд хамрагдалт

Хүснэгт №6. Жолоочийн даатгалд хамрагдалт

д/д	Үзүүлэлт	2023.08.01-2023.08.31
1	Даатгалын гэрээний тоо	62,245
2	Даатгалын хураамж /төг/	3,724,306,037
3	Нөхөн төлбөр авсан тоо	966
4	Олгосон нөхөн төлбөр /төг/	1,143,361,241
5	Дундаж хураамжийн дүн/төг/	59,833
6	Дундаж нөхөн төлбөрийн дүн /төг/	1,183,604

6.4 Даатгалын зуучлагч компани

Жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгалын зуучлагчийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл авсан компаниас 2023 оны 8-р сард зуучлагч 29 компани 22,204 даатгалын гэрээ байгуулж, 1,26 тэрбум төгрөгийн даатгалын хураамжийн орлого бүрдүүлсэн байна.

2023 оны 8-р сард нийт гэрээний тоонд эзлэх хувь 35,7%, нийт хураамжийн дүнд эзлэх хувь 33,9% байна.

Хүснэгт №7. Жолоочийн даатгалын гэрээ /Зууч компаниар/

№	Даатгалын зууч компани	Даатгалын гэрээ	
		Гэрээний тоо	Хураамжийн дүн
1	Сүрэг хараацай	2,818	165,099,876
2	Смарт брокерс	1,264	66,475,442
3	ХААН Банк	39	1,382,765
4	Лояалти Солюшн	663	35,020,198
5	Эрсдэлийн шийдэл	2,520	165,016,905
6	Ачит-Ундарга	76	3,495,736
7	Төрийн банк	1,029	40,995,918
8	Дархан шаркс ХХК	41	2,160,012
9	Монгол бичээч	253	17,032,720
10	Дэвжих дэлгэрэх	219	13,251,027
11	ХАС банк	19	952,974
12	МАСТЕР ШИЙДЭЛ	271	13,578,177
13	ХХБ	182	10,796,117
14	LBBrokerage ХХК	85	4,420,900
15	Си Эн Эн Икс	2,820	158,336,514
16	Цагаан гэрэлт	726	43,255,653
17	Тод Капитал	1,058	55,868,869
18	Нэйшнл Эженси	552	48,711,487
19	MIB	49	1,191,300
20	Эм Жи Ай Би ХХК	522	31,356,765
21	Амарди дижитал ХХК	525	32,426,229
22	Дэвжих зууч ХХК	1,530	84,840,579
23	Ваяснью Солюшин ХХК	6	412,446
24	Эн И Би Консалтинс ХХК	237	12,238,982
25	Асимон	1,904	84,495,170
26	Цахим капитал ХХК	1,470	84,654,844
27	ТЭЭВЭР ХӨГЖЛИЙН БАНК	4	229,046
28	НЭЙШНЛ ИНШУРАНС БРОКЕРЭЙЖ СЕРВИСЕС	3	70,950
29	Онч цэгц ХХК	1,319	82,829,752
Нийт дүн		22,204	1,260,597,353

ЖОЛООЧИЙН ДААТГАЛД ХАМРАГДСАН ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЛИЙН СУДАЛГАА

2023 оны 8-р сард “B” ангиллын тээврийн хэрэгслийн гэрээ хамгийн их буюу 53,729 байгуулагдаж, 2,9 тэрбум төгрөгийн хураамжийн орлого бүрдүүлсэн байна.

Хүснэгт №8. Тээврийн хэрэгслийн ангиллаар

№	Зүйл /Ангилал/	Даатгалын гэрээний тоо	Даатгалын хураамжийн дүн
2	A	445	10,082,742
3	B	53,729	2,923,890,883
4	C	5,001	637,048,337
5	D	890	94,830,454
6	M	514	16,418,250
7	Бусад	4	442,260
	Нийт	60,583	3,682,712,926

/ Мэргэшсэн жолоочийн даатгалын гэрээний тоо, хураамжийн дүн ороогүй болно./*

Долоо. Татварын байгууллагын мэдээлэл

Татварын ерөнхий газраас ЗХАБҮЗ-д авто тээврийн хэрэгслийн бүртгэл болон төлөлтийн мэдээлэл / 2023 /

Аймаг нэр	TTToo	Т/Х-ийн тоо	АТБӨЯХАТ ногдол	АТБӨЯХАТ төлөлт	АБТ ногдол	АБТ төлөлт	АЗАТ ногдол	АЗАТ төлөлт
Архангай	18,397	20,849	760,651	433,090	56,144	28,810	133,847	85,015
Багануур	7,189	9,092	447,276	283,289	22,382	12,695	246,736	144,623
Багахангай	999	1,132	52,243	32,241	2,789	1,476	30,829	17,754
Баянгол	71,063	116,025	7,657,864	5,221,099	311,065	187,185	3,345,266	2,071,397
Баянзүрх	111,364	168,773	10,082,533	6,639,092	420,622	241,197	4,670,914	2,786,200
Баян-Өлгий	24,930	28,316	1,131,213	458,600	78,524	29,204	38,456	33,627
Баянхонгор	19,725	23,586	840,458	453,920	65,730	32,658	449,795	233,931
Булган	16,210	18,091	545,366	350,970	48,059	27,653	169,904	111,329
Говь-Алтай	15,821	18,180	563,634	331,858	48,260	24,789	29,549	24,848
Говьсүмбэр	3,983	4,684	175,531	97,426	17,620	8,355	32,870	19,919
Дархан-Уул	26,035	32,848	1,511,851	836,247	122,065	58,961	508,074	278,610
Дорноговь	19,617	27,293	1,437,031	875,589	83,671	47,531	72,330	64,053
Дорнод	16,816	21,042	688,976	407,647	54,280	28,727	39,026	32,415
Дундговь	12,959	14,994	453,817	260,339	36,256	19,794	87,737	56,451
Завхан	18,232	20,656	667,888	377,607	62,414	31,676	34,896	31,026
Налайх	8,835	10,471	523,447	311,489	26,093	13,726	285,189	155,995
Орхон	26,680	34,565	1,601,393	1,040,310	128,854	75,910	86,379	78,286
Өвөрхангай	27,550	33,372	1,183,730	665,508	89,243	40,671	467,232	246,732
Өмнөговь	25,792	66,572	10,996,942	9,652,743	231,989	162,754	565,552	396,160
Сонгинохайрхан	81,132	113,424	6,090,558	3,583,499	293,883	154,599	3,112,411	1,700,830
Сүхбаатар	16,744	20,781	834,774	561,715	80,744	44,411	73,403	59,390
Сүхбаатар дүүрэг	46,563	97,745	7,355,833	4,754,334	292,074	170,622	2,977,435	1,764,503

Сэлэнгэ	28,141	33,787	1,215,970	668,679	148,000	73,369	379,062	213,142
Төв	22,961	26,470	796,475	470,799	116,296	63,177	246,104	152,470
Увс	18,592	21,625	953,097	484,421	82,757	38,757	31,798	25,977
Хан-Уул	61,291	96,094	7,156,607	5,300,212	274,445	179,029	2,849,809	1,874,185
Ховд	20,037	26,835	1,206,975	723,353	103,156	54,232	323,218	184,517
Хөвсгөл	29,804	35,684	1,191,289	670,837	154,391	79,148	365,928	209,081
Хэнтий	18,296	21,252	900,595	495,031	91,944	45,167	219,861	126,770
Чингэлтэй	43,512	75,851	4,927,566	3,186,993	194,977	109,292	2,112,167	1,216,084
Нийт дүн	**859,270**	**1,240,089**	**73,951,582**	**49,628,936**	**3,738,727**	**2,085,575**	**23,985,779**	**14,395,319**

Найм. Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын Үндэсний зөвлөлийн үйл ажиллагаа

Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хуулийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах, төрийн болон төрийн бус байгууллага, иргэдийн хамтын ажиллагааг уялдуулан зохион байгуулах зорилгоор Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын үндэсний зөвлөлөөс үйл ажиллагааны чиглэл бүхий зөвлөмж, үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг тогтоолоор батлан холбогдох байгууллага, засаг захиргааны нэгжийг удирдлагаар ханган ажиллаж байна.

2022 оны замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын үндэсний зөвлөлийн анхдугаар хуралдаанаар “Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын үндэсний хөтөлбөр”-ийн хэрэгжилтийг хэлэлцэж, “Хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөө”-г баталсан бөгөөд хоёр дахь хуралдаанаар “Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын нөхцөл байдал”, “Жолооч бэлтгэх үйл ажиллагааг боловсронгуй болгох” асуудлыг хэлэлцэн холбогдох тогтоол, зөвлөмжийг батлаад байна. Баталсан тогтоол зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх зорилгоор Засгийн газрын хуралдааны тэмдэглэл, тогтоолын төсөлд холбогдох заалтуудыг тусгаж ажилласан.

Төлөвлөгөөнд тусгагдсан арга хэмжээнээс баруун талдаа жолооны хүрдтэй тээврийн хэрэгслийг цөөрүүлэх, Монгол Улсын хэмжээнд ашиглагдаж байгаа тээврийн хэрэгслийн паркийг шинэчлэх, зам тээврийн ослын улмаас хохирсон хүмүүст тусламж үзүүлэх тогтолцоог бүх суурин газарт бий болгох, жолоочийн шалгалт авахад хүний хүчин зүйлийг багасгах, зам, тээврийн төлөвлөлтийг хот төлөвлөлттэй уялдуулах, зам тээврийн ослыг шинжлэн шалгах үйл ажиллагаа хангалтгүй байна.

Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах 2023 оны үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг Үндэсний зөвлөөлийн 2023.05.25-ны өдрийн 1 дүгээр тогтоолоор баталсан бөгөөд 2023.09.15-ны байдлаарх хэрэгжилтийн явцыг гаргаж үзэхэд 66,9 хувийн биелэлттэй явж байгаа бөгөөд цаашид хэрэгжилтийг бүрэн хангах хийх ажлын чиглэлийг холбогдох байгууллагуудад өгч ажиллаж байна.

Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах 2023 оны
үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний биелэлт /2023.09.15-ны байдлаар/

№	Үйл ажиллагаа	Хариуцах байгууллага	Холбогдох байгууллага	Үйл ажиллагааны биелэлт	Цаашдын ажил
Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн тухай хууль, Алсын хараа-2050 Монгол Улсын урт, хугацааны хөгжлийн бодлогын баримт бичиг, Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл, Зам, тээврийн салбарын 2020-2024 оны стратеги төлөвлөгөө, Зам тээврийн хөгжлийн яамны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө зэрэг эрх зүйн болон хөгжлийн бодлогын зорилго, зорилтыг хэрэгжүүлнэ.					
1. Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах нэгдсэн бодлого, төсөл, хөтөлбөрийг боловсруулах, холбогдох байгууллагуудын уялдааг хангах, хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах, биелэлтэд хяналт тавих, бодлогын удирдамж, мэргэжил арга зүйн зөвлөмжөөр хангах					
1.1.	Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын "Цагаан ном"-ын эх бэлтгэх, хэвлүүлэх	ЗХАБҮЗ АА	ЭМЯ, ХНХЯ ХНХСҮСИ, ЗТХЯ АЗБЗГ, ЗТХТ, АТҮТ, ЦЕГ БХТ, ТЦА, АЖДХ	Холбогдох байгууллагуудаас мэдээллийг авч Цагаан номын эхийг бэлтгэж, хэвлүүлэх зардлыг шийдвэрлэхээр ажиллаж байна. 30%	1. Мэдээллүүдийг цуглуулах /ЭМЯ, ТЦА, АТҮТ, АЗБЗГ, АЖДХ, .../ 2. Санхүүжилт /АТҮТ, АЖДХ, МАТНХ/
1.2.	Авто зам, замын байгууламжийг төлөвлөх, зураг, төсөл зохиох, барих, ашиглах үед авто замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын аудит хийх эрх зүйн тогтолцоог бүрдүүлэх	ЗХАБҮЗ АА, АТБЗГ	ЗТХЯ АЗБЗГ, ТЦА, ЗТХТ, АТҮТ,	ЗТХЯ-ны захиалгаар "Зам, тээврийн хүрээлэн" НҮТББ-аас 2016 онд "Хөдөлгөөний аюулгүй байдалд аудит хийх тогтолцоог бий болгох, холбогдох эрх зүйн орчинг бүрдүүлэх судалгаа"-ны ажлыг хийж гүйцэтгэсэн. Судалгааны ажлын дүгнэлт, зөвлөмжийн дагуу Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль, Аудитын тухай хуулиудад нэмэлт оруулах, үүний дагуу ЗТХ-ийн сайд, Үндэсний аудитын газрын даргын хамтарсан тушаалаар батлах "Хөдөлгөөний аюулгүй байдалд аудит хийх журам"ын төсөл, "Хөдөлгөөний аюулгүй байдалд аудит хийх аргачлал, Аудитын багийн мэдээллийн хуудас,	ЗТХ-ийн сайд, Үндэсний аудитын газрын даргын хамтарсан тушаалаар батлах "Хөдөлгөөний аюулгүй байдалд аудит хийх журам"ын төсөл, "Хөдөлгөөний аюулгүй байдалд аудит хийх аргачлал, Аудитын багийн мэдээллийн хуудас, Аудитын тайлангийн үлгэрчилсэн загварын төслүүдийг батлах эрх зүйн орчинг бүрдүүлж, Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль, Аудитын тухай хуулиудад нэмэлт оруулах /ЗТХЯ-ны АЗБЗГ, АТБЗГ, ТЦА/

				Аудитын тайлангийн үлгэрчилсэн загварын төслүүдийг боловсруулсан. 50%	
1.3.	ЗХАБ-ын тухай хууль болон Замын хөдөлгөөний дүрмийн хэрэгжилтэд хөндлөнгийн байгууллагаар аудит хийх	ЗХАБҮЗ АА	ЦЕГ БХТ, ТЦА,	Энэ оны эхний 8 сарын байдлаар Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль болон Замын хөдөлгөөний дүрмийн хэрэгжилтэд хөндлөнгийн байгууллагаар аудит хийлгээгүй. 0%	Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдал, тээврийн чиглэлийн эрдэмтэн, судлаачдаар Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хууль болон Замын хөдөлгөөний дүрмийн хэрэгжилтэд хөндлөнгийн байгууллагаар аудит хийлгээгэх ТЦА, ЦЕГ-ын Бүртгэл, хяналтын төвтэй хамтран дэмжлэг үзүүлж зохион байгуулах АЖДХ-ноос 30 сая төгрөгийн санхүүжилтийг 2024 он төсөвт тусгуулан шийдвэрлэх "Улаанбаатар хотын тогтвортой авто зам, тээвэр төсөл (УБХТАЗТТ)"-ийн хүрээнд зарим ажлыг хийх боломжийг судалж хэрэгжүүлэх
1.4.	Аюултай ачаа тээвэрлэлт /ADR/-ийн тухай хэлэлцээрт нэгдэх чиглэлээр ажиллах	ЗХАБҮЗ АА	ЗТХЯ АТБЗГ	Аюултай ачаа тээвэрлэлт /ADR/-ийн тухай хэлэлцээрийн орчуулгыг МАТНХ-ноос хийж байна. 30%	Аюултай ачаа тээвэрлэлт /ADR/-ийн тухай хэлэлцээрийн орчуулгыг дуусгах,
1.5.	Цахилгаан скүүтер. Техникийн ерөнхий шаардлага. MNS.... :2023 Монгол Улсын стандартыг боловсруулж, батлуулах	ЗХАБҮЗ АА, ТЦА	ЗТХЯ АТБЗГ	Цахилгаан скүүтерийн стандартын төслийг боловсруулж, СХЗҮТ-д 2023.03.17-ны 04/1213 тоотоор хүргүүлсэн. ЗТХЯ-ны АТБЗГ-аас уг стандартын төслийг хэлэлцүүлэх шаардлагагүй гэж үзсэний дагуу Стандартын Техникийн хорооноос буцааж татаж авсан. 50%	Шаардлагатай бол дахин хэлэлцүүлэх
1.6.	"Жолоочийн эрүүл мэндэд тавих	ЭМЯ, ХЗДХЯ,		ЭМЯ: Ажлын хэсэг байгуулж байгаа. Журам, бичиг	Хамтарч журмуудын төслийг боловсруулж дуусгах, батлуулах

	шаардлага”, “Эрүүл мэндийн хуудас”, “Үзлэгийн хуудасны загвар”, “Үзлэг явуулах эрх бүхий эмнэлгийн жагсаалт”, “Тээврийн хэрэгсэл жолоодоход харшлах эмийн жагсаалт”, “Эмийн сангийн иж бүрдэл цуглуулгын жагсаалт” зэрэг журмын төслүүдийг эцэслэн батлуулах	ХНХЯ, ЦЕГ		баримтын төслийг боловсруулж байна. 30%	
1.7.	“Монгол Улсад тээврийн хэрэгслийн үзлэг, оношилгооны чадавхийг дээшлүүлэх, оношилгооны төвийг хөгжүүлснээр замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг сайжруулах төсөл (2023-2027)”-ийг хэрэгжүүлэх	ЗХАБҮЗ АА, АТҮТ	ЗТХЯ АТБЗГ	“Монгол улсад тээврийн хэрэгслийн үзлэг, оншилогооны чадавхыг дээшлүүлэх, оншилогооны төвийг хөгжүүлснээр замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг сайжруулах төсөл”-ийг 2023 онд эхлүүлэх Зам, тээврийн хөгжлийн сайд, Сангийн сайд, БНСУ-ын Койка байгууллагын хамтарсан гэрээг 06 дугаар сарын 28-29-ны өдрүүдэд байгуулахаар гэрээний төслийг эцэслэн боловсруулж, харилцан тохиролцсон. 2023.09.25-нд төслийг хэрэгжүүлэх Санамж бичгийг байгуулна. Үүний дараа төсөл хэрэгжиж эхэлнэ. 70%	“Монгол Улсад тээврийн хэрэгслийн үзлэг, оношилгооны чадавхийг дээшлүүлэх, оношилгооны төвийг хөгжүүлснээр замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг сайжруулах төсөл (2023-2027)”-ийг хэрэгжүүлж эхлэх
1.8.	“Зам тээврийн ослын мэдээллийн зураглал, үнэлгээ, дүгнэлтийн програмыг	ЗХАБҮЗ АА, ХЗДХЯ, ЭМЯ,		Дэлхийн банкны Олон улсын Сэргээн босголт, хөгжлийн банкны санхүүжилтээр Нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газраас “Улаанбаатар хотын тогтвортой авто зам,	Төслийн хүрээнд ЗХАБ-ын тухай хууль болон Замын хөдөлгөөний дүрмийн хэрэгжилтэд аудит хийлгэх асуудлыг тавьж шийдвэрлүүлэх

	Улаанбаатар хотод нэвтрүүлэх” төслийг эхлүүлэх			тээвэр төсөл (УБХТАЗТТ)”-ийг хэрэгжүүлж байна. Тус төслийн Бүрэлдэхүүн хэсэг 3 (Зам, тээврийн төлөвлөлт, менежментийн үр дүнтэй институт)-ын Дэд бүрэлдэхүүн хэсэг 3.1 (Стратегийн судалгаа)-ийн хүрээнд Зам, тээврийн ослын бүртгэл, мэдээллийн платформ боловсруулах, суурилуулах Зөвлөх үйлчилгээний ажил төлөвлөгдсөн. УБХТАЗТТ-ийн Төсөл хэрэгжүүлэх нэгжийн зүгээс ажлын даалварын төслийг боловсруулан ЗТХЯ, ТЦА, Нийслэлийн Замын хөгжлийн газар, Нийслэлийн Цахим хөгжил, мэдээллийн технологийн газар зэрэг байгууллагуудаас ажлын даалгавар дээр санал авсан. 9 дүгээр сард ажлын даалгаврыг батлуулан тендерийн сонгон шалгаруулалтыг эхлүүлээр төлөвлөж байна. 70%	
1.9.	“Зам тээврийн мэдээллийн нэгдсэн санг бүрдүүлэх” төслийг хэрэгжүүлэх	АТБЗГ, АЖДХ, ЗХАБҮЗ АА		АХБ-ны "Тээврийн мэдээллийн системийг хөгжүүлэх" техникийн туслалцааны төслийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг батлуулж, хэрэгжүүлэгч баг болох TransConsult, PowerEd компанийн төлөөлөлтэй 7 хоног бүрийн Пүрэв гарагт онлайнаар болон биечлэн уулзаж хийж буй ажлын гүйцэтгэлийн явцтай танилцаж, зөвлөлдөж байна. Төслийн төлөвлөгөөнд орсон “Тээврийн ухаалаг систем”-ийг сайн нэвтрүүлсэн бодит үр дүнтэй танилцах аялалыг 2023.06.10-17-ны өдрүүдэд Сингапур, Малайз улсад зохион байгуулж, яамны 10	төслийн хүрээнд Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын бүртгэл мэдээллийн нэгдсэн сан- цахим портал үүсгэх ажлыг хийх

				албан хаагч хамрагдсан. Танилцах аялалын хүрээнд АХБ-ны төлөөлөл, төсөл хэрэгжүүлэгч 2 байгууллагын төлөөлөгч нартай хамтран Сингапур улсын 4 байгууллага, Малайз улсын 2 байгууллага дээр очиж Тээврийн ухаалаг системийг хэрхэн нутагшуулж буй талаар бодит мэдээлэлтэй танилцсан. 2023.09.08-нд төслийн багийнхантай цахимаар, 2023.09.13-нд ЗТХЯ дээр уулзаж, төслийн хүрээнд Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын бүртгэл мэдээллийн нэгдсэн сангийн мэдээллийг цуглуулах, нэгтгэх, нэгдсэн цахим портал үүсгэх, мэдээллийг боловсруулж олон нийт болон албан хэрэгцээнд ашигладаг болох боломжийг бүрдүүлэх талаар ярьж тохирсон. 70%	
1.10 .	Уул уурхайн болон нийтийн хэрэгцээнээс бусад авто замын хэсэгт тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох чиглэлээр хэлэлцүүлэг зохион байгуулж, зөвлөмж гаргах	ЗХАБҮЗ АА, УУХҮЯ, ХЗДХЯ, ЦЕГ		Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын үндэсний зөвлөлийн 2023 оны нэгдүгээр хурал энэ оны 05 дугаар сарын 25-ны өдөр зохион байгуулагдах үед Тээврийн цагдаагийн албанаас “Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын өнөөгийн нөхцөл байдал, тулгамдаж буй асуудал” сэдвээр танилцуулга, мэдээлэл хийсэн. 70%	Дараагийн хэлэлцүүлгийг 9-р сард зохион байгуулах
1.11 .	ЗХАБҮЗ-ийн хурлыг зохион байгуулах	ЗХАБҮЗ АА		2023 оны 05 дугаар сарын 25-нд УИХ-ын гишүүн, Зам, тээврийн хөгжлийн сайд, ЗХАБҮЗ-ийн орлогч дарга С.Бямбацогт удирдан Ажлын албатай хамтран зохион байгуулсан. Тус	Дараагийн хурлыг 11 дүгээр сард зохион байгуулах Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын бүртгэл мэдээллийн нэгдсэн

				хурлаар Үндэсний зөвлөлийн гишүүдэд 2023 оны Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг баталсан. Мөн “Урьтаж ухаар” аяны талаар танилцуулж, хийх ажлын төлөвлөгөөг танилцуулсан. 50%	сангийн холбогдох байгууллагууд /ЭМЯ, ЗТХЯ, ТЦА, ТатЕГ, ХНХЯ ХНХСҮСИ, АТҮТ, ЗТХТ, ЦЕГ БХТ, АЖДХ, бүртгэл, мэдээллийн сангийнхаа талаар танилцуулга хийх
1.12.	ЗХАБ-ыг хангах 2022 оны үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийлгэж дүгнэлт гаргуулах	ЗХАБҮЗ АА	ЗТХЯ СХГ	ЗХАБ-ыг хангах 2022 оны үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийлгэж дүгнэлт гаргуулсан. Төлөвлөгөөний хэрэгжилт 55.3 %-ийн биелэлттэй үнэлэгдсэн. Зам, тээврийн хөгжлийн сайдын зөвлөлөөр болон ЗХАБ-ын Үндэсний зөвлөлөөр танилцуулсан. УИХ-ын ХЗБХ-нд танилцуулахаар бэлтгэж байна. 100%	УИХ, ЗГ-т танилцуулах, тайлагнах
1.13.	ЗХАБ-ыг хангах 2023 оны үйл ажиллагаанд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийлгүүлэх	ЗХАБҮЗ АА	ЗТХЯ СХГ	ЗХАБ-ыг хангах 2023 оны үйл ажиллагааны төлөвлөгөөнд хэрэгжилийн явц байдлыг 2023.09.15-ны байдлаар гаргаад байна. 50%	Төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг эрчимжүүлэх ажлыг зохион байгуулах
1.14.	Монгол Улсын Засгийн газар, Улсын Их хуралд Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын Үндэсний зөвлөлийн үйл ажиллагааны тайлангийн хэрэгжилтийг танилцуулах	ЗХАБҮЗ АА		Засгийн газрын хуралд танилцуулах бэлтгэл ажлыг хангаж байна. 30%	Яамдуудаас санал авах албан бичиг явуулах
2.	**Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын талаарх холбогдох сургалтын үйл ажиллагааг сайжруулах, сургалтын материалуудыг бэлтгэх, сургалтын хөтөлбөрүүдэд энэ чиглэлийн асуудлуудыг тусгах, хэрэгжилтэд хяналт тавих, мэргэжил арга зүйн зөвлөмжөөр хангах**				
2.1.	“Урьтаж Ухаар” сэдэвт ЗХАБ-ыг хангах 7 хоногийн аянг	ЗХАБҮЗ АА, ДЭМБ,		НҮБ болон ДЭМБ-аас жил бүрийн 05 дугаар сард Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах 7	

	ДЭМБ-ын дэмжлэгтэйгээр зохион байгуулах	НТГ, ТЦА		хоногийн сэдэвт аяныг зохион байгуулдаг уламжлалтай. Монгол Улсын “Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын 7 хоног”-ийг 2023 оны 05 дугаар сарын 15-21-ний өдрүүдэд “Урьтаж Ухаар” сэдвийн дор тэмдэглэн өнгөрүүлж, ДЭМБ-ын өгөгдсөн зөвлөмжийн дагуу явган зорчигчид, унадаг дугуй, нийтийн тээврийн хэрэгслээр зорчигчдын аюулгүй байдлыг хангах чиглэлээр зохион байгуулсан. “Урьтаж Ухаар” сэдвэт ЗХАБ-ыг хангах 7 хоногийн аянг зохион байгуулсан ажлын үр дүнгийн талаар ДЭМБ-д мэдээлж, 2023.08.09-ний 12/07 албан бичиг явуулсан. 100%	
2.2.	Ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагчид болон сургуулийн өмнөх насны хүүхдэд замын хөдөлгөөнд оролцох мэдлэг, дадал олгох сургалтын цагийг СӨБ болон ЕБС-иудын хичээлийн хөтөлбөрт тусгах	БШУЯ, ЗХАБҮЗ АА		**I.** БШУС-ын сайдын 2019 оны А/494 тоот тушаалаар батлагдсан "Сургуулийн өмнөх боловсролын сургалтын хөтөлбөр"-т хүүхдийн хөгжлийн 3 түвшин тус бүрт замын хөдөлгөөнд оролцох мэдлэг, дадал, чадварыг сургалтын чиглэл бүрд тусгасан. Нийгэмшихүйн хөгжил сургалтын чиглэлд Дүрэм журмыг ойлгох, Хөдөлгөөн, эрүүл мэнд сургалтын чиглэлд: Гэмтэхээс болгоомжлох, өвчлөхөөс сэргийлэх мөрдөх сурах зэрэг чадварыг эзэмшүүлэх агуулгыг бүлэг тус бүрээр хүүхдийн хөгжлийн онцлогт нийцүүлэн, сургалтын төлөвлөгөөнд тусган, цэцэрлэгийн өдрийн дэглэмийн сургалт, үйл ажиллагаагаар дамжуулан хэрэгжүүлж байна. Жишээ нь: Бага бүлэгт "Ногоон	Сургуулийн өмнөх боловсролын сургалтын хөтөлбөрийг шинэчлэх ажлын хүрээнд сургуулийн өмнөх насны хүүхдэд замын хөдөлгөөнд оролцох мэдлэг, дадал олгох сургалтын агуулгыг сургалтын чиглэл бүрт интеграци хийх. Эцэг эх асран хамгаалагчаар дамжуулан сургуулийн өмнөх насны хүүхдэд замын хөдөлгөөнд оролцох мэдлэг, дадал олгох нөлөөллийн ажил зохион байгуулах.

				гэрэл, цагаан шугам" анхан шатны ойлголт өгөх, Дунд бүлэгт "Машинд суухдаа бүсээ бүслэх, Цагаан шугам явган хүний гарц, гэрлэн дохионы ялгааг таних, мэдэх, Ахлах бүлэгт гэрлэн дохионы үүрэг ач холбогдолыг мэдэх, цагаан шугамаар зорчих, бусдаас тусламж хүсэх, бусдад туслах, Бэлтгэл бүлэгт замын хөдөлгөөнд оролцох мэдлэг, дадалтай болж, өөрийн болон бусдын аюулгүй байдлыг хамгаалахад хувь нэмрээ оруулах чадварт суралцсан байна. БШУС-ын сайдын 2018 оны А/181 тоот тушаалаар "Аюулгүй амьдар ухааны хөтөлбөр" батлагдаж Сургуулийн өмнөх боловсролын сургалтын хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг дэжмсэн нэмэлт хөтөлбөрөөр хэрэгжүүлж байна. Энэхүү хөтөлбөр нь а) Орчны аюулгүй байдал б) Гамшиг, осол, аюулт үзэгдэл гэсэн ерөнхий 2 агуулгын хүрээнд сургалт, үйл ажиллагааг зохион байгуулж явуулж байна. "Орчны аюулгүй байдал" ерөнхий агуулгын "Нийгмийн орчны аюулгүй байдал" гэсэн дэд агуулгад "Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ногоон гэрэл, цагаан шугам үүрэг ач холбогдолыг мэдэх, суудлын бүс бүслэх дадалтай болох, өөрийн болон бусдын аюулгүй байдлыг хамгаалахад хувь нэмрээ оруулах, бусдаас тусламж хүсэх, бусдад туслах чадвар эзэмшинэ.	

				Сургуулийн өмнөх боловсролын сургалтын хөтөлбөрийн агуулгыг хэрэгжүүлэхдээ хүүхдийн нас, хөгжлийн онцлогт нийцүүлэн тодорхой давтамжтайгаар, тоглоомын үйл ажиллагаагаар дамжуулан чадвар эзэмшүүлдэг. **II.** Ерөнхий боловсролын сургуульд хэрэгжүүлэх “Аюулгүй амьдрах ухааны хөтөлбөр”-ийг Боловсрол, соёл, шинжлэх ухаан, спортын сайдын 2018 оны А/181 дүгээр тушаалаар батлуулж, 2018-2019 оны хичээлийн жилээс эхлэн уг хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж байна. Уг хөтөлбөрийг сургуулийн өмнөх, бага, суурь, бүрэн дунд боловсролын түвшинд хэрэгжүүлэх бөгөөд ахуйн орчны аюулгүй байдал, нийгмийн орчны аюулгүй байдал, байгаль, цаг уурын гаралтай аюулт үзэгдэл, хүний үйл ажиллагаатай холбоотой аюулт үзэгдэл гэсэн 4 бүлэг агуулгын хүрээнд орж байна. Үүнээс нийгмийн орчны аюулгүй байдал бүлэгт замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг судлах, замын хөдөлгөөнд оролцох үед явган зорчигчийн үүргийг мэдэх, анхаарал болгоомжтой оролцох, цаг агаарын өөрчлөлтөөс болж үүсэх зам тээврийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, явган алхах үед болон ердийн хөсөг, унадаг дугуйгаар аюулгүй зорчихыг эрхэмлэх, бүх төрлийн тээврийн хэрэгслээр зорчихдоо зорчигчийн дүрэм, журмыг баримтлах,	

				замын хөдөлгөөний тэмдэг, тэмдэглэгээ /мэдээлэх, хориглох, заах, анхааруулах, дараалал тогтоох/-г ялган таних, найз нөхөд, дүү нартаа тайлбарлах, жолоочийн үүрэг хариуцлагыг ойлгох, зам тээврийн осолд хариуцлага, хохирлыг барагдуулах шаардлага гардгийг мэдэх зэрэг агуулгыг тусган, ерөнхий боловсролын сургуулийн суралцагчид судалж байна. 100%	
2.3.	Сургуулийн өмнөх боловсрол болон бага, суурь, бүрэн дунд сургалтын хөтөлбөрт тусгагдсан замын хөдөлгөөний аюулгүй байдал, осол гэмтлээс урьдчилан сэргийлэх мэдлэг олгохтой холбоотой агуулгад шинжилгээ хийх, тусгагдсан агуулгыг нэмэгдүүлэх арга хэмжээ авах	БШУЯ, ЗХАБҮЗ АА		Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдал, осол гэмтлээс урьдчилан сэргийлэх мэдлэг олгохтой холбоотой агуулга нь сургуулийн өмнөх болон ерөнхий боловсролын сургалтын хөтөлбөрт тусгасан. Цэцэрлэг, сургуулийн хүүхдээр дамжуулан эцэг эх, асран хамгаалагчдад чиглэсэн нөлөөллийн ажил зохион байгуулах, насанд хүрэгчид биечлэн үзүүлж, үлгэр дууриалал үзүүлэхэд анхаарах, замын хөдөлгөөний аюулгүй байдал, осол гэмтлээс урьдчилан сэргийлэх агуулгыг хүүхдэд эзэмшүүлэхэд сургалтын хэрэглэгдэхүүнийг сайжруулах, цахимжуулах, бодит орчинтой танилцах, багшийн арга зүйг сайжруулахад, мэргэжил арга зүйн дэмжлэг үзүүлж ажиллана. 100%	Сургуулийн өмнөх болон ерөнхий боловсролын сургалтын чанарыг сайжруулах, сургалт, нөлөөллийн арга хэмжээг үе шаттай тогтмол хэрэгжүүлэх
2.4.	Тээврийн хэрэгслийн жолооч бэлтгэх тогтолцоог шинэчлэх, холбогдох хууль, дүрэм, журамд нэмэлт өөрчлөлт оруулах	ХЗДХЯ, ЗХАБҮЗ АА	ЗТХЯ, ЭМЯ, БШУЯ, ХНХЯ, ХНХСҮСИ, АТҮТ, ЦЕГ БХТ, ТЦА,	ЗТХС/БШУС-ын хамтарсан 2023.04.14-ний А/116/ А/161 дүгээр тушаалаар ажлын хэсэг байгуулагдсан. Ажлын хэсэг 2023.05.02, 2023.06.05-ны өдрүүдэд тус тус хуралдаж, хийх ажлын төлөвлөгөөг баталж, Жолооны сургалтын байгууллагын сургалтын үйл ажиллагаа, танхим,	Холбогдох эрх зүйн бичиг баримтын төслийг эцэслэн боловсруулах, батлуулах

				автодром нөхцөл байдалтай танилцсан. 70%	
2.5.	“Автотээврийн хэрэгслийн мэргэшсэн жолооч бэлтгэх журам”, “Автотээврийн хэрэгслийн мэргэшсэн жолооч бэлтгэх, мэргэжил дээшлүүлэх сургалтын хөтөлбөр”-ийг, “Автотээврийн хэрэгслийн мэргэшсэн жолоочийн үнэмлэхний загвар”-ыг шинэчлэн батлуулах	ЗТХЯ, БШУЯ, ХНХЯ	ХЗДХЯ, ЭМЯ, ХНХЯ ХНХСҮСИ , АТҮТ, ЦЕГ БХТ, ТЦА	Журмын төслүүдийг боловсруулж, холбогдох байгууллагууд, ажлын хэсгийн гишүүдээс санал авч байна. 70%	Журмуудын төслийг эцэслэн боловсруулах, батлуулах
2.6.	Авто замын дагуух үйлдвэрлэл, үйлчилгээний байгууллагуудын ажилчдад эмнэлгийн анхны тусламж үзүүлэх мэдлэг чадварыг эзэмшүүлэх тогтолцоог бүрдүүлэх	ЭМЯ, ЗХАБҮЗ АА, МУЗН		АЗдҮЦ ТББ-тай уулзсан. ЭМЯ-тай ярьж, Автозамын дагуух үйлчилгээний байгууллагуудын нэгдсэн арга хэмжээн дээр сургалт зохион байгуулахаар тохирсон. 50%	Нэгдсэн арга хэмжээн дээр сургалт явуулах
2.7.	Ногоон гэрэл, цагаан шугам” ба “Замын хөдөлгөөний цагаан толгой” арга хэмжээний удирдамжийг боловсруулах, батлуулах	БШУЯ, ТЦА	ЗХАБҮЗ АА	Хүүхдийг зам тээврийн осолд өртөж амь нас эрүүл мэндээрээ хохирохоос урьдчилан сэргийлэх, цэцэрлэгийн насны хүүхдүүдийн дунд зохион байгуулах “Замын хөдөлгөөний цагаан толгой-2023” тэмцээнийг хуваарийн дагуу энэ оны 05 дугаар сарын 01-нээс 20-ны өдрийн хооронд улсын хэмжээнд амжилттай зохион байгуулж Орон нутагт **139** цэцэрлэгийг **1356** хүүхэд,	Цаг үеийн шаардлагаар арга хэмжээг үргэлжлүүлэн зохион байгуулах

				278 багш, **278** эцэг эх, Нийслэлд **90** цэцэрлэгийн **1130** хүүхэд, **186** багш, **186** эцэг эх оролцож шилдгүүдээ шалгаруулан замын хөдөлгөөний дүрмийг сургуулийн өмнөх насны хүүхдүүдэд сурталчлах зам тээврийн осол хэрэгт бага насны хүүхдийг өртөхөөс урьдчилан сэргийлэх ажлыг иргэд олон нийтэд сурталчилж, тус тэмцээнийг нутаг дэвсгэр хариуцсан цагдаагийн байгууллагаас **21** нэгж зохион байгуулж улсын хэмжээнд нийт **229** цэцэрлэгийн **2486** хүүхэд, **464** багш, **464**, эцэг эх оролцсон байна. 100%	
2.8.	Авто замын зорчих хэсэгтэй ойр буюу эрсдэлтэй бүсэд байрлаж буй сургуулийн судалгааг ТЦА-тай хамтран зохион байгуулах	БШУЯ, ТЦА	ЗХАБҮЗ АА	Зорчих хэсэгтэй ойр байрлалтай ерөнхий боловсролын сургууль орчмын эрсдэлийн үнэлгээг гаргах ажлыг Тээврийн цагдаагийн албанаас энэ оны нэгдүгээр улиралд зохион байгуулсан. Дээрх ажлын хүрээнд орон нутагт 53, Улаанбаатар хотод 65 ерөнхий боловсролын сургуулийн эрсдэлийн үнэлгээг гаргасан. 100%	Тайлан мэдээллийг ирүүлэх
2.9.	Ерөнхий боловсролын бүх сургууль, бага, дунд, ахлах ангийн суралцагчдыг хамруулан замын хөдөлгөөнд аюулгүй оролцох, сургуулийн орчинд болон нийтийн тээврийн хэрэгслээр зорчих үеийн эрсдлээс	БШУЯ, Аймаг, нийслэлийн ЗД, ТЦА	ЗХАБҮЗ АА	Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагын суурин төлөөлөгчийн газар, Зам, тээврийн хөгжлийн яам, Эрүүл мэндийн яамтай хамтран зохион байгуулсан “Урьтаж ухаар” арга хэмжээний хүрээнд Тээврийн цагдаагийн албанаас ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагчдын дунд “Унадаг дугуй, мопед, мотоциклоор замын хөдөлгөөнд оролцоход анхаарах асуудал” сэдвээр сургалт зохион байгуулсан. 100%	Цаг үеийн шаардлагаар арга хэмжээг үргэлжлүүлэн зохион байгуулах

	сэргийлэх зэрэг мэдлэг, ойлголт олгох ажлыг мэргэжлийн байгууллагатай хамтран зохион байгуулах				
3. Тээврийн дэд бүтэц болон тээврийн хэрэгслийн аюулгүй байдлыг хангах					
3.1.	Азийн хөгжлийн банк, Европын сэргээн босголтын банкны санхүүжилтээр баригдаж байгаа Улаанбаатар-Дархан, Дархан-Улаанбаатар чиглэлийн авто замд хөдөлгөөний аюулгүй байдлын үнэлгээ хийх	ЗХАБҮЗ АА		Зам, тээврийн хөгжлийн яамны Төрийн нарийн бичгийн даргын 2023 оны 03 дугаар сарын 27-ны өдрийн А/38 тоот тушаалаар Азийн хөгжлийн банк, Европын сэргээн босголтын банкны санхүүжилтээр баригдаж байгаа Улаанбаатар-Дархан, Дархан-Улаанбаатар чиглэлийн авто замд хөдөлгөөний аюулгүй байдлын үнэлгээ хийх ажлын хэсэг байгуулсан. Ажлын хэсэг 2 сарын хугацаанд ажиллаж үнэлгээ хийж дүгнэлт гаргасан. Тус ажлын хэсэг нь ЗТХЯ-ны Шинжлэх ухаан техникийн зөвлөлийн хурлаар оруулж танилцуулсан. 100%	
3.2.	Олон улсын болон улсын чанартай авто зам дагууд хурд хянах камерийг суурилуулах /39 камер/	ТЦА		ХЗДХЯ-ны харьяалах асуудлын хүрээнд 2024 оны Улсын төсөвт 39 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө тусгуулахаар санал оруулсан. 70%	2024 оны Улсын төсөвт бүрэн тусгуулах
3.3.	“Дугуйт тээврийн хэрэгсэл, тэдгээрт суурилуулан ашиглаж болох тоног төхөөрөмж, эд ангид зориулсан техникийн нэгдсэн шаардлагыг батлах тухай	ЗТХЯ, ЗХАБҮЗ АА	АТҮТ,	Хэлэлцээрийг соёрхон батлах тухай хуулийн төслийг 2022 оны 12 дугаар сарын 14-ний өдрийн Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлэн дэмжигдэж, УИХ-д өргөн мэдүүлэхээр тогтсон. МУ-ын Засгийн газраас хуулийн төслийг 2023 оны 01 дүгээр сарын 10-ны өдөр УИХ-д өргөн мэдүүлсэн. Монгол	Конвенцийг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах

	болон эдгээр шаардлагад үндэслэн олгосон зөвшөөрлийг харилцан хүлээн зөвшөөрөх тухай хэлэлцээр (1958 оны)”-ийн хэрэгжилтийг хангах, холбогдох ажлуудыг зохион байгуулах			Улсын Их хурлаас “Хэлэлцээрийг соёрхон батлах тухай” хуулийг 2023 оны 03 дугаар сарын 30-ны өдөр баталсан. 70%	
3.4.	Олон улс, улсын чанартай авто замаар даац хэтрүүлэн тээвэрлэлт хийх зөрчлийг багасгах, хяналт шалгалтыг хийх, эрх зүйн орчныг сайжруулах	АЗБЗГ, ЗХАБҮЗ АА		2023 оны эхний хагас жилд нийт пүүлсэн тээврийн хэрэгслийн тоо-152145, стандарт шаардлагад нийцсэн ачаатай хөдөлгөөнд оролцож буй тээврийн хэрэгсэл-136216, даац хэтрүүлсэн тээврийн хэрэгсэл-10062, зөрчил арилган хөдөлгөөнд оролцсон тээврийн хэрэгсэл-2133, торгуулийн арга хэмжээ - 1013, эхлэлийн цэг рүү буцаасан тээврийн хэрэгсэл-1511, сануулах арга хэмжээ - 771, зугтсан – 439 ширхэг тээврийн хэрэгсэл бүртгэгдсэн. “Хүнд даацын автотээврийн хэрэгсэл. Техникийн шаардлага. MNS 6278:2020 стандартад нэмэлт, өөрчлөлт оруулах асуудлаар Гашуунсухайт боомтын чиглэлд нүүрс тээврийн үйлчилгээ эрхлэгч компаниудын төлөөлөлтэй уулзалт зохион байгуулсан бөгөөд үүний дагуу “Түмэннаст тээвэрчдийн зөвлөл” холбоотой 2023 оны 06 дугаар сарын 07-ны өдөр уулзалт зохион байгуулсан. Тус холбооны 23/018 дугаартай албан бичгээр ирүүлсэн. Уг саналыг	Холбогдох баримт бичгийн төслийг боловсруулж дусгах, батлуулах Хяналт шалгалтын үр нөлөөг сайжруулах

				стандартын төсөлд тусгасан бөгөөд стандартын төслийн боловсруулалт дуусах шатанд байна. ЗГ-ын 2023.06.07-ны өдрийн 222 дугаар тогтоолын 2-р хавсралтаар “Олон улсын, улсыын чанартай автозам, замын байгууламж ашиглан зөвшөөрөгдөөх дээд хэмжээнээс хэтэрсэн задрах боломжгүй ачаа тээвэрлэх тээврийн хэрэгслээс авах төлбөрийн хэмжээ”-г баталсан.70%	
3.5.	“Замын хөдөлгөөний автомат удирдлагын техник хэрэгсэл хэрэглэх” техникийн шаардлага стандарт боловсруулах	ЗТХЯ, ЗХАБҮЗ АА	АТБЗГ, АТҮТ, АЖДХ,	Тээврийн хэрэгслийн техникийн хяналтын цахим гэрчилгээ (RFID)-г тээврийн хэрэгсэлд бүртгэх үйл ажиллагаанд ашиглах програм хангамжийг хөгжүүлэх ажлын даалгавар, Зам, тээврийн нэгдсэн системийн туршилтын систем буюу демо хувилбар системийн ажлын даалгавар, зам, тээврийн нэгдсэн системийн ерөнхий архитектур, тээврийн хэрэгслийн бүртгэлийн системийг шинэчлэн боловсруулах ажлын даалгавар, ТАЦ цахимжуулах техник хэрэгсэл худалдан авах, интернет холболт хийх шилэн кабель татах ажлын даалгавар зэргийг боловсруулаад байна. Мөн холбогдох зааварчилгаа, журмыг АТБХЗГ боловсруулан батлуулсан ба Ажлын хэсэг Улаанбаатар хотын автотээврийн хэрэгсэд RFID шошго байршуулах 100 цэгийг батлав.RFID шошгоны дугаарлалтыг олон улсын GS1 стандартын дагуу дугаарлахаар Монгол дахь	Тээврийн хэрэгслийн техникийн хяналтын цахим гэрчилгээ (RFID)-г нэвтрүүлэх ажлыг зохион байгуулах

				төлөөлөгч "GS1 Монгол" ТББ-тай гэрээ байгуулж гишүүн хэрэглэгчээр бүртгүүлж код авав. Нийслэлийн төсвийн 3 тэрбум төгрөгийн санхүүжилтээр эхний ээлжинд 442 мянган тээврийн хэрэгсэлд RFID шошго суурилуулах ажлын гүйцэтгэгчтэй Нийслэлийн ЗДТГ гэрээ байгуулсан. Дээрх техникийн болон ажлын даалгавруудын дагуу худалдан авах ажиллагааг 2023 оны 6 болон 7 дугаар сард зохион байгуулахаар Үнэлгээний хороо байгуулан ажиллаж байна. 70%	
4. Зам тээврийн осол, түүний хохирлыг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах					
4.1.	Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдал–аюулгүй байдлын удирдлагыг нэвтрүүлэх сайн туршлага MNS ISO39002:2022 стандартыг батлуулах, ажлыг зохион байгуулах	ЗХАБҮЗ АА, АТҮТ	ЗТХЯ АТБЗГ	Стандартыг орчуулж бэлэн болгосон. 70%	Орчуулгыг хянаж, санал авах, батлуулах
4.2.	Замын хөдөлгөөний болон тээвэрлэлтийн аюулгүй байдалд хяналт тавьж буй замын цагдаа, автотээврийн хяналтын улсын байцаагч нарт эрх зүйн мэдлэг олгохоос гадна ёс зүйн хамтарсан сургалтыг жилд 2	ТЦА, АТҮТ	ЗХАБҮЗ АА	Нийслэлийн Прокурорын газраас АТҮТ ТӨҮГ-ын эрх бүхий албан тушаалтнуудаас зөрчлийн хэрэг бүртгэлтийн ажиллагаа явуулахад анхаарах асуудлаар 2023 оны 05 сарын 24-ний өдөр сургалт зохион байгуулсан. Сургалтад нийслэлийн Автотээврийн болон тус үйлдвэрийн газрын нийт 32 эрх бүхий албан тушаалтан хамрагдсан. 70%	“Аюултай ачаа. Ангилал. Тээвэрлэлтэд тавигдах ерөнхий шаардлага” MNS 4978:2017 улсын стандартын шинэчлэлт болон “Аюултай ачаа тээврийн автомашин /чиргүүл/-ыг шалгах хяналтын хуудас, “Автотээврийн хэрэгслийн техникийн байдалд тавих ерөнхий шаардлага” MNS *4598*:2020 стандартын өөрчлөлт сэдвээр 2023 оны 10

	удаа зохион байгуулах				дугаар сард сургалт зохион байгуулна.
4.3.	Ноцтой, хүнд гэмтлийн үед нисдэг тэрэг, бага оврын агаарын хөлөг ашиглах нөхцөлийг бүрдүүлэх эрх зүйн зохицуулалт, үйл ажиллагааны зохицуулалт, шаардагдах санхүүжилтийн тооцоо зэрэг холбогдох судалгаа хийх	ЭМЯ	ЗХАБҮЗ АА, ОБЕГ, ЭМДЕГ,	Осол аваарт өртөгсөд болон хүнд өвчтэй хүнийг нисдэг тэргээр зөөвөрлөх харилцааг зохицуулах журам боловсруулах талаар ЭМЯ, ОБЕГ, ЭМДЕГ-тай ярьж байна. 30%	Журмын төслийг боловсруулах, батлуулах
5.	**Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах талаар сурталчлах, таниулах, хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслээр санамж, зөвлөмж нийтлэх, нэвтрүүлэх**				
5.1.	Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах олон нийтийг хамарсан компанит ажлыг зохион байгуулах	ТЦА, АЖДХ, МҮОНРТ, ЗХАБҮЗ АА		НҮБ болон ДЭМБ-аас жил бүрийн 05 дугаар сард Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах 7 хоногийн сэдэвт аяныг зохион байгуулдаг уламжлалтай. Монгол Улсын “Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын 7 хоног”-ийг 2023 оны 05 дугаар сарын 15-21-ний өдрүүдэд “Урьтаж Ухаар” сэдвийн дор тэмдэглэн өнгөрүүлж, ДЭМБ-ын өгөгдсөн зөвлөмжийн дагуу явган зорчигчид, унадаг дугуй, нийтийн тээврийн хэрэгслээр зорчигчдын аюулгүй байдлыг хангах үүднээс төлөвлөгөөнд нийт 17 арга хэмжээг тусган ажиллаж биелэлтийг тооцлоо Аяны арга хэмжээг нийтэд зарлах Хэвлэлийн хурлыг Зам, тээврийн хөгжлийн яамны хурлын танхимд 2023 оны 05 дугаар сарын 16-ны өдрийн 10:30 цагт зохион байгуулж ЗТХЯ	Хэвлэл мэдээллийн байгууллагаас МҮОНРТ, ETV, Монгол HD, TV-9, Tenger.mn телевизүүд, МҮОНРадио хурд агентлаг, News.mn, Arslan.mn, Isee.mn, mand.mn, Ikon.mn, Mpress.mn, Asu.mn зэрэг сайтуудад хүрэлцэн ирж мэдээлэл хүргэлээ. 2023 оны 05 дугаар сарын 24-ний өдөр NTV телевизээр явган зорчигч, унадаг дугуй, суррон, мопед, мотоцикл, нийтийн тээврийн хэрэгслээр зорчигчийн аюулгүй байдлын талаар “Өөр өнцөг” хэлэлцүүлэгт ЗТХЯ, ТЦА, Тээврийн прокурор, Нийтийн тээврийн газрын холбогдох төлөөллүүд оролцлоо.

				/ЗХАБҮЗ/-ийн ажлын алба, Тээврийн цагдаагийн алба, Нийслэлийн нийтийн тээврийн газрууд хамтран зохион байгуулав. 100%	Цаг үеийн шаардлагаар арга хэмжээг үргэлжлүүлэн зохион байгуулах
				66,87%	

---o0o---